© Copyright 2011, Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu.
Toate drepturile asupra acestei lucrări aparţin Centrului Judeţean pentru Conservare Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu. Reproducerea integralã sau parţialã a text din aceastã revistã este posibilã numai cu acordul prealabil scris al Centrului Judeţea Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu.

Consiliul Judeţean Giurgiu

Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giu

Strada Mircea cel Bãtrân, Nr.40 Giurgiu, cod poştal 080036, România
Telefon / Fax : + 4 0246. 215. 240
E-mail: traditiigiurgiu@yahoo.com
Website: http://www.traditiigiurgiu.ro

Coordonator proiect: Carmen Mihaela Peţanca
Tehnoredactare: Monalisa Chiripuci
Coperta: Carmen Mihaela Peţanca

Fotocopertã:
- faţa: colaj fotografii Festivalul judetean "Ca pe Vlasca"
- verso: coalj lucrari Angela Buciu

ISSN 2067-2497

Mulţumim colaboratorilor pentru contribuţia adusã la realizarea acestei revist

EDITURA PELICAN
Editura Pelican este diviziune a Societăţii Ecologiste "Noua Alianţă"

Tiparul executat de SC DESKTOP PUBLISHING SRL
0726.22.11.91 021.460.60.56

www.etipografie.ro

CUPRINS

1. Activități 2015.....pag.3
2. Școala Populară de Arte.....pag.4
3. Festivalul Judeţean *"Şezătoarea"* - regulament.....pag.5
4. Festivalul judeţean al obiceiurilor de primăvară "Mugurel de sălcioară"..…….....pag.6
5. Festivalul – concurs național de artă plastică "Hristos a Înviat!"..…….....pag.7
6. Festivalul național interconfesional de muzică corală religioasă cu participare internațională **"*Lumină din lumină*"**.....pag.9
5. Festivalul județean de muzică ușoară pentru copii și tineret ***"Steluțe pe portativ"***.....pag.10
6. Festival județean de folclor pentru copii și tineret **"*Ca pe Vlașca*"**…….....pag.11
7. Festivalul judeţean„*Căluşul ca pe Vlaşca"*……..pag.12
8. Festivalul concurs internaţional de muzică populară ***"Pe marginea Dunării"***….…….....pag.13
9. ***"Festivalul culturii vlăscene"***.....pag.14
10. Festivalul judeţean de datini şi obiceiuri de iarnă ***„După datini, colindăm!"***…….pag.16
11. Cântecul bătrânesc – balada.....pag.17
11. Portret de meșter- Iulian Buduru.....pag.30
12. Datini și obiceiuri din localitatea Greaca.....pag.32
13. Angela Buciu – Croitoru și izvorul pururi neliniștit.....pag.37
14. Poezii.....pag.39
15. Muzeul sătesc – instituție indispensabilă comunității.....pag.41

Activități 2015

- **23 februarie - 30 martie –** Festivalul județean **"Şezătoarea",** ediția a XIII-a
- **9 martie - "Mucenicii Domnului"** – eveniment dedicat Sfinţilor 40 de mucenici (prezentarea bradoşilor; expoziție de icoane)
- **4 aprilie** - Festivalul judeţean al obiceiurilor de primăvară **"Mugurel de sălcioară"**- ediția a-VII-a - festival organizat în parteneriat cu Protoieria Herăşti;
- **19 aprilie** – Ateneul "Nicolae Bălănescu" - Festivalul național de muzică corală religioasă interconfesională cu participare internațională „**Lumină din Lumină**", ediția a VI-a - partener Centrul Cultural "Ion Vinea";
- **3-20 aprilie** - Festivalul concurs național de artă plastică „**Hristos a Înviat!**", ediția a VIII-a;
- **22 mai – Ziua comunei Ghimpați –** spectacol folcloric;
- **23 mai** - Festivalul județean de folclor pentru copii și tineret **"Ca pe Vlașca"**, ediția a IV-a;
- **31 mai –** Festivalul județean **"Căluşul ca pe Vlaşca" –** ediția a XIX-a
- **1-2 august – Zilele localității Nicolovo,** Bulgaria
- **13 iunie** - Festivalul judeţean de muzică uşoară pentru copii şi tineret **"Steluţe pe portativ"**, ediţia a IV-a;
- **29-30 octombrie** - Festivalul naţional concurs de muzică populară **"Pe Marginea Dunării"** , ediția a XXXI-a;
- **19 octombrie – 20 noiembrie - "Festivalul Culturii Vlăscene" ,** ediția a VII-a;
- **17 decembrie** - Festivalul judeţean cu participare internațională de datini şi obiceiuri de iarnă **"După datini colindăm",** ediția aVIII-a;
- **18 decembrie - Festivalul Minorităţilor,** ediția a III-a.

Școala Populară de Arte

- **15 ianuarie** - Expoziţie **“Dor de Eminescu”** – cursanţii clasei de Grafică-Design
- **14 februarie - ”Valentine’s Day”**– spectacol muzical oferit de cursanţii claselor de Canto, Pian, Acordeon, Vioară
- **21 februarie - “Dragobetele la Giurgiu”** - spectacol muzical - participă cursanţii claselor de Canto, Dans popular, Acordeon, Vioară
- **1-8 martie** - Expoziţie **”Mamă bună, mamă dragă!”** - portrete şi felicitări dedicate mamei - cursanţii clasei de Grafică;
- **1-8- martie** - Expoziţie **“Mărțișorul”** - cursanţii clasei de Pictură;
- **7 martie - “Ziua mamei!”** – spectacol muzical- coregrafic
- **8 aprilie - Ziua Internațională a Romilor** - spectacol de muzică şi dans;
- **6-10 aprilie** - Expoziţie **”Lumina Învierii”** - expun cursanţii clasei de Pictură;
- **10 aprilie - ”Noi suntem lumina lumii”** – spectacol muzica-coregrafic cu ocazia sărbătorilor pascale;
- **4 mai - ”Să încondeiem ouă împreună”** – grupa mică – expoziție realizată de cursanții cercului de Grafică;
- **9 mai - Ziua Europei** – spectacol muzical-coregrafic;
- **1-19 iunie - Examene și expoziții de sfârșit de an** – participă toți cursanții Școlii Populare de Arte;
- **1 iunie - Cântă, copile!** – spectacol muzical oferit de elevii clasei de canto;
- **1 iunie** - Desene pe asfalt **”Culorile Copilăriei” -** cursanţii clasei de grafică ;
- **29 iunie - Ziua Dunării –** spectacol realizat de cursanții cercurilor Școlii Populare de Arte Giurgiu;
- **6-14 august** - Expoziție de **Ziua Marinei** – cursanții cercurilor de Grafică și Pictură;
- **”Începeți să cântați!” –** spectacol oferit de cursanții clasei de canto cu ocazia deschiderii cursurilor Școlii Populare de Arte Giurgiu;
- Spectacol muzical-coregrafic dedicat Zilei de 1 Decembrie;
- **”Săniuța muzicală” –** spectacol de muzică.

Festivalul Judeţean ***"Şezătoarea"***
ediția a XIII-a
23 februarie - 27 martie 2015

Regulament

Organizatori

Festivalul Judeţean "Şezătoarea", aflat la cea de a XIII-a ediție, este organizat de Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu în colaborare cu școlile și Consiliile Locale din judeţ.

Scopul Festivalului

Festivalul își propune revitalizarea şi valorificarea obiceiurilor de muncă în perioada de iarnă: tors, ţesut, curăţat porumb etc., cât şi aducerea în actualitate a creaţiilor artistice tradiţionale din lumea satului: cântece, dansuri populare, ghicitori, proverbe, zicători, punerea în valoare a costumului popular, a obiectelor de artă populară și de uz gospodăresc etc.

Participarea

Sunt invitaţi să îşi aducă contribuţia la realizarea acestei manifestări etnofolclorice, locuitorii din satele judeţului Giurgiu, responsabilii cu activităţile culturale la nivel local precum și cadrele didactice ce doresc să promoveze și să facă cunoscute elevilor tradițiile locale.

Festivalul se adresează în special adulţilor, pentru a păstra specificul tradiţional al acestei manifestări, dar şi tinerilor pentru a prelua şi a duce mai departe tradiţia vlăsceană.

Desfăşurarea

Festivalul se va desfăşura în localităţile ce-şi vor anunța participarea la acest festival, la datele stabilite de comun acord cu responsabilii din judeţ. La manifestare vor fi prezenți și reprezentanţi ai Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu.

Responsabilii cu activitatea culturală din localităţile respective sunt rugaţi să trimită confirmarea participării, până la data de 13.02.2015, la tel. 0246.215.240 sau pe e-mail traditiigiurgiu@yahoo.com

Festivalul judeţean al obiceiurilor
de primăvară
“ Mugurel de sălcioară”
ediţia a-VII-a, 4 aprilie 2015

Regulament

Organizatori

Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu în colaborare cu Protoieria Herăşti organizează Festivalul judeţean al obiceiurilor de primăvară **“Mugurel de sălcioară”**, festival ce se află la a VII-a ediţie.

Scopul

Această manifestare are ca obiectiv menţinerea şi promovarea tradiţiei cetelor de colindători care se constituie în Sâmbăta lui Lazăr şi Duminica Floriilor.

Desfăşurarea

Festivalul se adresează colectivelor românești și bulgărești existente în localităţile: Herăşti, Valea Dragului, Vărăşti, Hotarele, Greaca, Malu, Slobozia, Pietrele, Bila (comuna Schitu), Copaciu (comuna Ghimpaţi), Iepureşti, dar şi celor din alte localităţi ale judeţului Giurgiu unde se pot reconstitui obiceiurile ce se mai practică şi în zilele noastre.

Înscrierea se face pe baza fişei de participare anexată prezentului regulament, care va fi transmisă până la data de 21 martie 2015, la Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu, strada Mircea cel Bătrân Nr. 40, tel/fax 0246/215.240, e-mail: traditiigiurgiu@yahoo.com.

Evoluţia formaţiilor va avea loc în localitatea Herăşti, sâmbătă 4 aprilie 2015 ora 11^{00} în curtea Bisericii. Toţi participanţii la festival vor purta costume populare şi se vor conforma programului stabilit de organizatori.

Organizatorii vor oferi diplome de participare tuturor colectivelor prezente.

Evenimentul va fi mediatizat în mass-media locală şi națională.

Festivalul – concurs național de artă plastică
“Hristos a Înviat!”,
ediția a VII-a
03 aprilie – 20 aprilie 2015

Regulament – invitație

Organizatori

Festivalul – concurs național de artă plastică pentru copii **“Hristos a Înviat!”,** aflat la a VII-a ediţie, este organizat de Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale în parteneriat cu Centrul Cultural ”Ion Vinea” Giurgiu.

Argument

Creaţia plastică, arta în general, este calea cea mai eficientă prin care se modelează, la elevi, gustul estetic şi dorinţa de a-l împărtăşi şi altora. În activitatea de iniţiere plastică, magia culorii îmbunătăţeşte calitatea vieţii şi a procesului de învăţare al elevilor. Astfel, cromatica influenţează pozitiv percepţia, atenţia, memoria, sporind gradul de înţelegere al elevilor.

Scopul

- Crearea echilibrului vizual prin îmbinarea armonioasă a formelor şi culorilor
- Stimularea interesului pentru creaţia plastică în rândul copiilor şi tinerilor
- Atragerea elevilor în activităţi de tip concurs, expoziţie, vizită;
- Dezvoltarea spiritului creativ şi competitiv

Condiţii de participare:

1. Concursul se adresează tuturor elevilor din școlile generale precum și celor care frecventează cercurile de profil din cadrul Școlilor Populare de Artă
2. Lucrările **vor avea tematică pascală** și vor fi realizate în format A3 sau A4.
3. Disciplinele de concurs sunt: pictură (sticlă, hârtie, lemn), grafică și colaj.
4. Lucrările vor avea menționate pe verso următoarele date**, scrise cu majuscule:**
   - numele, prenumele și vârsta participantului;
   - îndrumătorul (învățător, profesor);
   - școala și localitatea
5. Fiecare instituție poate participa cu un numar de **maxim 6 lucrări** / disciplina de concurs.

Criterii de evaluare:
Respectarea temei și a condițiilor de participare.

Juriul, format din profesori de specialitate, va desemna câștigătorii la fiecare disciplină, pe categorii de vârstă:

Școli generale :
Categoria I: 7 – 10 ani;
Categoria a II-a: 11 – 14 ani;

Școli Populare de Artă
Categoria I: preșcolari; Categoria a III-a: 11 – 14 ani;
Categoria a II-a: 7 – 10 ani; Categoria a IV-a: 15 - 18 ani;

Desfășurare

Lucrările vor fi trimise până la data de 27 martie 2015 (data poștei) pe adresa Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Str. Mircea cel Bătrân, nr.40, Giurgiu. Acestea vor fi expuse în perioada 3 aprilie – 20 aprilie 2015, în foaierul Centrului Cultural "Ion Vinea" din Giurgiu.

Acordarea diplomelor se va face în data de 10 aprilie 2015, ora 12^{00}, în foaierul Centrului Cultural "Ion Vinea" din Giurgiu, unde vor fi vernisate lucrările premiate.

Lucrările premiate nu se returnează.

Festivalul național interconfesional de muzică corală religioasă
cu participare internațională
"*Lumină din lumină*"
ediţia a VI-a, Giurgiu, 19 aprilie 2015

Regulament

Organizatori

Centrul Judeţean pentru Promovarea şi Conservarea Culturii Tradiţionale Giurgiu, în colaborare cu Centrul Cultural "Ion Vinea", organizează **Festivalul național internațional de muzică corală religioasă cu participare *"Lumină din lumină",*** ediţia a VI-a, 19 aprilie 2015.

Scopul

Festivalul îşi propune stimularea activităţii artistice interpretative corale în general şi promovarea unui repertoriu religios de calitate în special, precum şi asigurea cadrului de afirmare pentru formaţiile corale existente.

Deoarece festivalul este non-competitiv, sunt invitate să participe la această manifestare coruri și formații corale de amatori indiferent de vârstă și confesiune .

La invitația organizatorilor, la festival pot participa și formații corale profesioniste.

Desfăşurarea

Repertoriu prezentat va cuprinde 3 lucrări de factură religioasă din creaţia românească sau universală.

Organizatorii vor acorda plachete și diplome de participare tuturor formaţiilor corale prezente în festival.

Festivalul se va desfăşura în sala de concert a Ateneului "Nicolae Bălănescu" cu începere de la ora 17^{00}.

Confirmările de participare se vor face până la data de 03 aprilie 2015, pe adresa Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale, Str. Mircea cel Bătrân nr. 40, cod 080036, Giurgiu, tel./fax 0246.215.240 sau e-mail traditiigiurgiu@yahoo.com.

Festivalul județean de muzică ușoară
pentru copii și tineret
"Steluțe pe portativ",
ediția a IV-a, 13 iunie 2015

Regulament

Organizatori

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Giurgiu organizează cea de a IV-a ediție a festivalului județean de muzică ușoară pentru copii și tineret **"Steluțe pe portativ".**

Scopul

Acest festival își propune descoperirea și promovarea tinerelor talente din municipiu și din localitățile județului Giurgiu. De asemenea, prin schimburile cultural – artistice se vor lega prietenii între copii iar profesorii îndrumători vor avea un prilej de schimburi de experiență privind modalitățile de interpretare a muzicii vocale.

Condiții de participare

Participanții trebuie să se încadreze în următoarele categorii de vârstă:

-Categoria I: 5 - 7 ani
-Categoria a II-a: 8 - 10 ani
-Categoria a III-a: 11 - 13 ani
-Categoria a IV-a: 14 - 18 ani

La festival pot participa și grupuri vocale mici (2 - 5 pers.). Fiecare participant/ grup vocal va interpreta o singură piesă. Piesele pot fi atât din repertoriul românesc cât și din repertoriul internațional și nu trebuie să depășească 4 minute.

Înscrierea la festival se face pe baza fișei de participare ce va fi însoțită de CD-ul imprimat cu negativul piesei interpretate. Acestea vor fi trimise pe adresa C.J.C.P.C.T. Giurgiu, Str. Mircea cel Bătrân Nr. 40, județul Giurgiu sau pe email: traditiigiurgiu@yahoo.com.

Data limită de înscriere este 5 iunie 2015.

Festivalul va avea loc în cadrul Muzeului Poliției de Frontieră Giurgiu, str. 1 Decembrie 1918 începând cu ora 11:00. Pentru informații suplimentare ne puteți contacta la următoarele numere de telefon: 0246.215.240 sau 0724.619.205 – Mihaela Țițeica.

Desfășurarea festivalului:

Intrarea interpreților în scenă va fi în ordine alfabetică, începând cu categoria I și terminând cu grupurile de soliști vocali.

Fiecare participant va primi o diplomă de participare.

Festivalul județean de folclor pentru copii și tineret
”*Ca pe Vlașca*”
ediția a IV-a, Giurgiu, 23 mai 2015

Regulament

Centrul Județean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu organizează în data de 23 mai 2015 Festivalul județean de folclor pentru copii și tineret **”Ca pe Vlașca**”, ediția a IV-a.

Scopul festivalului:

Festivalul județean de folclor pentru copii și tineret **”Ca pe Vlașca”,** își propune conştientizarea copiilor şi a tinerilor asupra adevăratelor valori ale folclorului şi diseminarea experienţei participanţilor privind concepţii şi modalităţi de a pune în valoare şi a transmite nealterat folclorul muzical coregrafic.

Condiţii de participare:

La festival sunt invitați să participe copii şi tineri din municipiul și județul Giurgiu, cu vârste cuprinse între 6 și 18 ani.

Festivalul se va desfășura pe următoarele secțiuni:

I. *Secțiunea muzică vocală și instrumentală*

- **a.** *Soliști vocali*
- **b.** *Soliști instrumentiști*
- **c.** *Grupuri vocale (6 - 14 persoane)*
- **d.** *Grupuri instrumentale*

Participanții la această secțiune vor prezenta în festival una sau două piese din zona folclorică Vlașca.

II. *Secţiunea coregrafie*

Va fi prezentată în festival o suită / dansuri populare care nu trebuie să depășească durata de 6 minute;

Aducem la cunoștință participanților că atât repertoriul cât și costumele populare trebuie să reprezinte zona folclorică a județului Giurgiu.

Participanților li se vor acorda diplome de participare.

Cheltuielile pentru transport vor fi suportate de către concurenţi sau de instituțiile pe care le reprezintă.

Înscrierea se va face folosind formularul de înscriere atașat prezentului regulament care se va transmite pe fax la nr. de telefon 0246.215.240 sau pe e-mail: traditiigiurgiu@yahoo.com până în data de 15 mai 2015.

Festivalul judeţean
„Căluşul ca pe Vlaşca”

ediţia a XIX-a, 31 mai 2015

Regulament

Organizatori

Festivalul judeţean **„Căluşul ca pe Vlaşca”**, ediţia a XIX-a, este organizat de C.J.C.P.C.T. Giurgiu.

Scopul Festivalului

Festivalul judeţean **„Căluşul ca pe Vlaşca”** îşi propune să revitalizeze şi să valorifice obiceiul de origine străveche reprezentat printr-un spectacol complex ce face parte din ciclul sărbătorilor legate de cultul solar. De asemenea, se doreşte punerea în evidenţă a jocului ritual al căluşului, caracterul spectacular şi nu în ultimul rând costumul tradiţional al căluşarului şi a măştii de mut.

Participarea

În cadrul festivalului pot participa toate formaţiile de căluşari din judeţul Giurgiu, indiferent de vârstă şi de instituţia pe care o reprezintă.

Desfăşurarea

Festivalul se va desfăşura pe data de 31 mai 2015. Începând cu ora 10^{00} va avea loc parada călușarilor pe traseul Teatrul ”Tudor Vianu” – parcul ”Mihai Viteazul” unde va avea loc evoluția cetelor. În funcţie de posibilităţile financiare ale organizatorilor se pot acorda premii pentru performanţele culturale (Premiul special pentru evoluţia mutului, Premiul special pentru costumaţia mutului, Premiul special pentru păstrarea autenticităţii, Premiul special pentru cea mai tânără formaţie, Premiul special pentru originalitate, Premiul special pentru costumaţie, Premiul special pentru ritualuri specifice, Premiul special pentru evoluţia vătafului, Premiul special pentru realizarea coregrafică, Premiul special pentru păstrarea obiceiului, Premiul special pentru cea mai veche formaţie).

Transportul formaţiilor de căluşari va fi asigurat de instituţiile reprezentate în festival.

Festivalul concurs internaţional de muzică populară
“Pe marginea Dunării”
ediţia a XXXI-a, 25 – 26 august 2015

Regulament

Organizatori

Consiliul Judeţean Giurgiu prin Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu organizează în perioada 25 - 26 august 2015 cea de a XXXI-a ediție a Festivalului concurs internațional de muzică populară ***”Pe marginea Dunării”.***

Scopul

Festivalul îşi propune descoperirea şi promovarea celor mai talentaţi interpreţi de muzică populară , punerea în valoare a cântecului popular din diferite zone folclorice ale ţării şi de peste hotare, precum şi a portului popular .

Această manifestare este deschisă interpreţilor amatori, soliști vocali de muzică populară.

Participarea

La concurs sunt invitaţi să participe soliști vocali din toate zonele folclorice ale ţării dar şi de peste hotare, având vârste cuprinse între 16-50 ani . Aceştia vor interpreta două cântece din care unul fără acompaniament muzical (doina sau baladă) specific zonei pe care o reprezintă şi un cântec cu acompaniament muzical.

Înscrierea se va face pe baza fişei de participare ce va fi trimisă până la data de 14.08.2015, data poştei la adresa : Giurgiu, Str. Mircea cel Bătrân Nr. 40, tel/fax: 0246 21.52.40, sau la adresa de mail: traditiigiurgiu@yahoo.com .

Simultan cu fişa de înscriere se vor transmite partiturile cu acompaniamentul pieselor muzicale pe care le vor interpreta (linia melodică şi armonia).

Acompaniamentul muzical va fi asigurat de Orchestra „Lăutarii”, condusă de dirijorul Nicolae Botgros.

Festivalul concurs se va desfăşura după următorul program:

- Marți, 25 august 2015
  - orele 10^{00} - 14^{00} - sosirea concurenţilor (sediul Centrului Cultural „Ion Vinea”);
  - orele 10^{00} – 13^{30} – **preselecția și repetiţii cu orchestra;**
  - ora 19^{00} – spectacol concurs şi recital;
- Miercuri, 26 august 2015
  - ora 19^{00} – gala laureaţilor şi recital;

Cheltuielile de masă şi cazare vor fi asigurate de către organizator, iar transportul va fi suportat de către concurenţi sau instituţiile pe care le reprezintă.

Festivalul va fi transmis în direct de către una dintre televiziunile naţionale.

"*Festivalul culturii vlăscene*"
ediţia a VII-a
19 octombrie – 20 noiembrie
Giurgiu, 2015

Regulament

Organizatori

Consiliul Judeţean Giurgiu prin Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu, organizează în perioada 19 octombrie - 20 noiembrie 2015 ediţia a VII- a „***Festivalului Culturii Vlăscene***".

Scopul

Festivalul Culturii Vlăscene îşi propune cunoaşterea, păstrarea şi promovarea tradiţiilor şi valorilor culturale din judeţul Giurgiu, prin revitalizarea şi valorificarea activităţii cultural-artistice, având ca obiectiv prioritar dezvoltarea interesului şi gustului pentru artă, descoperirea, afirmarea şi stimularea de noi talente interpretative.

Participarea

Sunt invitaţi să participe reprezentanţi din toate localităţile judeţului Giurgiu, indiferent de vârstă şi de instituţia culturală în cadrul căreia îşi desfăşoară activitatea.

Desfăşurarea

Festivalul Culturii Vlăscene se va desfăşura sub formă de spectacole, expoziţii şi demonstraţii practice pe următoarele categorii:

1. **Arte muzicale**
   - Muzică populară (solişti, rapsozi, ansambluri)
   - Muzică uşoară
   - Muzică folk
   - Muzică de factură cultă, muzică bisericească
2. **Arte coregrafice**
   - Dans popular
   - Modern şi sportiv
   - Jocuri muzicale
3. **Arte plastice**
   - Pictură, sculptură, modelaj, artă fotografică, film
   - Meşteşuguri populare

4. **Arte literare**
   - Teatru
   - Montaj literar
   - Creație literară
   - Culegere folclor literar

5. **Arte culinare tradiţionale**

Festivalul se va desfăşura în următoarele centre:

1. ***Malu*** (Slobozia, Vedea, Găujani)
2. ***Stăneşti*** (Gogoşari, Putineiu)
3. ***Izvoarele*** (Răsuceni, Toporu)
4. ***Letca Nouă*** (Schitu, Ghimpaţi)
5. ***Clejani*** (Bucşani, Crevedia, Vânătorii Mici)
6. ***Roata de Jos*** (Mârşa)
7. ***Bolintin Vale*** (Grădinari, Ogrezeni, Buturugeni, Trestieni, Bolintin Deal)
8. ***Găiseni*** (Floreşti, Stoieneşti, Ulmi, Cosoba, Joiţa)
9. ***Oinacu*** (Frăteşti, Gostinu, Daia)
10. ***Călugăreni*** (Adunaţii Copăceni)
11. ***Comana*** (Mihai Bravu, Gostinari)
12. ***Prundu*** (Băneasa, Greaca, Hotarele)
13. ***Bulbucata*** (Iepureşti, Mihăileşti)
14. ***Valea Dragului*** (Vărăşti, Herăşti)

Înscrierea se va face pe baza fişei de participare ce va fi expediată pe adresa Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu, str. Mircea cel Bătrân, Nr. 40, tel/fax 0246 215 240 sau e-mail : traditiigiurgiu@yahoo.ro.

Datele de desfăşurare ale festivalului vor fi stabilite de fiecare centru în parte, de comun acord cu participanţii din celelalte localităţi si vor fi comunicate până la data de 14 octombrie 2015, pentru a se putea realiza graficul de deplasare al referenţilor C.J.C.P.C.T.

Toţi participanţii vor primi diplome de participare din partea CJCPCT Giurgiu.

Din fiecare centru vor fi selectate cele mai bune colective artistice ce vor susţine la Giurgiu un spectacol în data de 28 noiembrie 2015.

Festivalul judeţean de datini şi obiceiuri de iarnă
„După datini, colindăm!”
ediţia a VIII-a, 17 decembrie 2015

Regulament

Organizatori

Festivalul judeţean de datini şi obiceiuri de iarnă **„După datini, colindăm!”** aflat la a VIII-a ediţie este organizat de Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Giurgiu, instituție aflată in subordinea Consiliului Judeţean Giurgiu.
La acest festival sunt invitate să participe toate instituţiile şcolare şi de cultură din judeţul Giurgiu.

Scopul

Festivalul îşi propune să revitalizeze cetele de colindători şi urători, să readucă în actualitate obiceiurile şi datinile din acest judeţ cum ar fi: Pluguşorul, Capra, Brezaia, Jienii, Semănatul, Sorcova, Steaua, Irozii, Colindatul etc.

Desfăşurarea

Festivalul se va desfăşura în ziua de 17 decembrie, începând cu ora 16^{00}, în sala Muzeului Poliției de Frontieră Giurgiu (Casa Armatei, str. Oinacu, Giurgiu), sub formă de spectacol.

Deoarece unul din obiectivele festivalului este acela de a promova colindele tradiționale, acestea vor fi prezentate în spectacol fără suport muzical (negative); se vor accepta instrumentele populare ce însoțesc obiceiurile.
Orice schimbare în programul de derulare a spectacolului va fi anunţată în timp util.
Numărul membrilor din formaţie va fi maxim 20.
Confirmarea participării la festival se va face prin trimiterea fișei de participare prin fax la nr. 0246.215.240 sau e-mail: traditiigiurgiu@yahoo.com, până la data de 10 decembrie 2015.

Responsabil proiect: Lucica Damian - tel. 0736.659.634.

CÂNTECUL BĂTRÂNESC – BALADA

Cunoscută sub denumirea de cântec bătrânesc, balada constituie unul dintre cele mai reprezentative genuri ale folclorului muzical local, cel mai bine conservat, cu o mare frecvență și audiență în secolul al XIX-lea și în prima jumătate în celui de-al XX-lea. După anul 1960, în condițiile poluării tot mai accentuate a folclorului, cântecul bătrânesc se face tot mai rar auzit, frecvența și circulația sa devenind tot mai restrânse. Doar la unele nunți în care se mai păstrează, cât de cât tradiția, câte un bătrân mai cere lăutarilor, la fel de bătrâni ca și el, să-i mai zică una ”d-aia bătrânească”.

Ținând seama de marea diversitate a tematicii abordate de baladă, se impune cu necesitate stabilirea, unei tipologii a acesteia, folosind în acest scop, asemeni altor cercetători, criteriul de clasificare elaborat de Al. Amzulescu, conform căruia și în vatra folclorică a Frăteștilor putem distinge cele șase tipuri de balade, cu variantele sau ciclurile lor și anume: fantastice, vitejești (din ciclurile cotropitorilor, haiducilor și hoțomanilor); păstorești; despre curtea feudală; familie (cu ciclurile: îndrăgostiții; soții; părinții și copii; frații); jurnale orale.

1.1 BALADELE FANTASTICE

Cu rădăcini ancestrale, grefate uneori pe mituri și credințe precreștine, baladele fantastice sunt prezente și în repertoriul lăutarilor frățești, întâlnindu-se nu mai puțin de șapte tipuri tematice, din cele douăsprezece semnalate în județul nostru de către cercetătorii Gheorghe și Maria Nițescu (”Balada în zona folclorică Giurgiu”, 1997). Răspunzând unor fenomene cosmice, evenimente istorice sau tradiții populare, dintre cele șapte variante locale cele mai reprezentative rămân baladele ”Șarpele”, ”Antofiță al lui Vioară”, Crivățul” și ”Letinul bogat” (”Cântecul nunului”), apropiate prin conținutul și valoarea lor literară și muzicală de celelalte culese în județul Giurgiu sau în alte zone folclorice.

Culeasă în anul 1973 de la Păun Călin (Paul Baracaniu), **”Șarpele”** se numără printre baladele cu o largă circulație, varianta de la Frățești fiind comparabilă, prin subiectul și valoarea sa artistică, cu celelalte variante vlăscene. La baza conflictului baladei stă motivul blestemului, proferat de o mamă asupra pruncului pe care-l legăna: ”Lulă-mi-te culcă-mi-te,/ Pui de șarpe, sugă-mi-te./ Suge, maică, țâțili, / Sugă-mi-te șarpili […]”.

Narațiunea baladei, asemănătoare cu cea a unui basm popular, se axează pe două momente principale: nașterea copilului și blestemul mamei, lupta cu șarpele. Interpretul insistă mult asupra creșterii copilului și a șarpelui-balaur, folosind frecvent paralelismul și elementul fabulos: ”Prunculeț mi-era de-un an,/ Șarpele mi-era de doi,/ Ochi în cap ca de cotoi;/ Prunculeț mi-era de doi,/ Șarpele mi-era de trei.”

Ajuns de blestemul mamei, în momentul culminant al narațiunii, tânărul este înghițit de șarpe până la jumătate, cu toate rugămințile sale, căci trebuia să i se împlinească destinul: ”Stai șarpe, nu mă mânca,/ Că sunt tinerel băiat,/ Ne-nsurat, necununat,/ Nici o floare n-am luat,/ Nimic nu ți-am stricat./ - Eu, băiete, te-aș ierta,/ Mi-ești blestemat de mă-ta.”

În ajutorul tânărului înghițit de șarpe sare un moldovean, care se luptă cu vitejie, ciopârțind târâtoarea în zece bucăți, dar nereușind să o răpună. Amenințat de ultima parte a balaurului, moldoveanul apelează la Dumnezeu și la forțele naturii (motiv mioritic) pentru a fi salvat și numai răgazul primit pentru a-și rosti ultima rugăciune într-o mănăstire îi dă posibilitatea de a-și învinge dușmanul de moarte și de a-l salva pe tânărul nefericit.

Cu toate că nu are extensiunea variantelor publicate în alte studii (varianta Marin Pânzaru din lucrarea lui Al. Amzulescu, varianta Tudor Colțatu din lucrarea soților Nițescu), varianta frățeșteană se remarcă prin frumusețea versificației, cursivitatea narațiunii, dar mai ales prin modalitatea de rezolvare a conflictului dintre șarpe și moldovean – rugăciunea rostită de acesta în mănăstire către toți sfinții și Maica Precista încleștează gura balaurului, ucis în final de tânărul viteaz.

Balada ”**Atofiță a lui Vioară**”, specifică zonei dunărene din Oltenia și Muntenia (în Oltenia și Teleorman este denumită ”Vidrosu”), nu putea să lipsească din puternicul centru al frățeștenilor, fiind cântată cu predilecție de vestitul rapsod Petre Stângaciu. Baladă fantastică, cu o fabulație ce caracterizează viața pescarilor dunăreni, varianta lui Petre Stângaciu are același subiect ca și celelalte variante – dorința nebunească a lui Atofiță de a-și realiza visul – pescuitul unor monștri acvatici: ”Știucili, cât vacili,/ Morunii, cât biolii,/ Crapii, cât cazanlicii […]”.

Nevrând să asculte sfatul părintelui său, vătaful Vioară, de a nu pescui pe apa Vidrosului, tânărul încăpățânat se aventurează pe tărâmul acvatic neîngăduit și prinde în năvoade puiul Iudii, zâna rea a apelor. Supărată de chinurile la care puiul său fusese supus de Antoniță, Iudia îl pedepsește, dându-l morții: ”Deasupra apii ieșea,/ Apa o rostogolea,/ Pe-Atofiță că-l vedea,/ Doar cu coada îl pleznea, / Pe loc că mi-l omora”.

Vătaful Vioară își găsește fiul mort, ”la cea salcie aplecată/ cu mustăți lăsate-n apă”, îi face un ”tron de ceară”, bătut în ținte de aur și-l înmormântează la mănăstirea domnească. Deznodământul acestei balade accentuează mesajul său educativ – neascultarea sfaturilor părintești duce uneori la pierzanie.

Cunoscută în orizontul local sub denumirea **”Cântecul nunului”,** balada ”Letinul bogat” era mult solicitată la nunți, chiar de nași sau de nuntași, subliniind rolul important al ceremonialului acestui mare eveniment important din viața omului.

Cele două variante culese din satul Frățești (cea a lui Petre Pădure –Stângaciu, culeasă de autorul prezentei lucrări în 1973 și cea din 1990, culeasă de Gheorghe Nițescu de la Ion Călin) amintesc unul dintre obiceiurile străvechi ale nunților – supunerea mirelui la cele trei probe de vitejie, asemănându-se astfel cu basmele (eroii principali ai acestora, aflați în prag de căsătorie, sunt și ei supuși unor probe), dar prin modul de abordare a tematicii se îndepărtează de elementul fantastic.

Mirele, personajul principal al baladei, domn tânăr, bădița Vodă” se însoară cu fata Letinului bogat, ”tot din târg din Dobrogea”, fiind supus de socru unor probe de destoinicie.

În sprijinul mirelui sare nunul mare, care îl ajută să-și îndeplinească condițiile puse de socru și să-și câștige mireasa, asigurând desfășurarea normală a nunții.

Deși variantele sunt apropiate ca extensiune (125/100 versuri), cea prezentată de Petre Pădure se remarcă prin frumusețea versificației și bogăția conținutului, față de cea preluată de Ion Călin de la tatăl său, Păun Călin și cântată mult mai rar. Redăm, pentru comparație, unul dintre episoade:

”Altă ispită că-i da:
Nouă fete c-aducea,
Nouă fete de-mpărat,
Aduse din Țarigrad.
Cu sabia le-a luat
Și frumos le-a îmbrăcat;
Tot o față, tot o vorbă,
Tot un stat, tot un purtat…”
(Petre Pădure)

Aduse din Țarigrad,
Tot o șoaptă, tot o vorbă,
”Altă ispită că-i da: Tot un sfat, tot un purtat…”
Trei fete mari c-aducea, (Ion Călin)

Un alt tip tematic al baladei fantastice, cântat de bătrânii lăutari ai satului Frătești, este și balada ”**Crivățul**” **sau ”Marcoș Pașa”,** prezentă prin varianta lui Păun Călin-Baracaniu, înregistrată în anul 1973, baladă cu o frecvență și o circulație mai restrânse.

Cu toate că nu are o extensiune prea mare (85 versuri/ 130 versuri) față de variantele înregistrate în Oltenia și publicate de Al. Amzulescu (”Gerul”), balada locală a Crivățului păstrează aceiași tematică – lupta omului cu forțele naturii, luptă din care învingătoare iese natura. Asemenea celor două balade ale ”Gerului” din Câmpia Olteniei, balada Crivățul” personajele principale aflate în conflict sunt Gerul = Crivățul și Marcoș, pașă bătrân, care – orbit de putere – încearcă să lupte cu forțele naturii.

Înregistrate în localități situate la o depărtare de peste 200 km, cele trei variante prezintă unele similitudini evidente în ceea ce privește versificația:

”Iată Marcoș că-mi venea
Și pe chei că se suia
Și din gură-așa-n grăia:
- Iej, Gerule, din fântână
Venii să mă bat cu tine!
Iată Geru că ieșea
Cu toiagul de zloiete
Cu căciula de nămete;
Cu barba de gheață-n brață,
Cu mustățile de brumă;
Și din chică apă-i pică
Care-ngheață pe opincă…”
(Sadova – Dolj, 1961)

”Frunzuliță de mălură
Sus deasupra la fântână
Stă Marcoș pașă, bătrână,
Cu oștirea ca frunza,
Ca frunza și ca iarba.
În fântână că striga:
- Ieși, Crivățe, din fântână
C-un toiag de gheață-n mână,
Cu barba de chiciură,
Cu mustața de brumă
Căciula-n cap de zăpadă
Și din chică roua-ți pică,
Ca gheața e pe opincă…”
(Frătești – Giurgiu, 1973)

O altă baladă de factură fantastică, care dovedește legătura strânsă cu sfera basmului, dar cu o totală schimbare funcțională, o constituie balada ”**Trei fete surori**”**,** sinonimă celei întâlnite în alte zone cu titlul ”Trei surori la flori”. Indiferent de vatra sau de zona folclorică de proveniență, variantele acestei balade au același subiect – incompatibilitatea căsătoriei dintre om și un reprezentant al faunei.

Plecând după flori, ”joi în sărbători”, cele trei surori rătăcesc drumul și se despart. Sora cea mai mică, rătăcind prin luncă, ajunge în desișul codrilor, unde nu aude decât cuc cântând. Ea îl roagă pe cuc să o ajute să-și găsească drumul, promițându-i mai întâi să-i devină rudă:”- Cucule, cucule,/ Pestriciosule,/ Gingășelule,/ Frumușelule,/ Lasă-te din vânt,/ Din vânt pe pământ;/ Lasă-te la vale,/ Ia-mă-n aripioare,/ Să-ți fiu verișoară”. Refuzată de cuc, care nu era altceva decât un flăcău blestemat, sora cea mică îi promite să-i fie soțioară.

În varianta frățeșteană a lui Ion Stan (Oiță a' lu' Stancu), culeasă în anul 1973, deznodământul baladei se deosebește de cel prezentat în alte variante (originare fie din județul Giurgiu, fie din alte județe mai apropiate sau depărtate). Dacă în aceste variante cucul se căsătorește cu sora cea mică, în varianta frățeșteană deznodământul este tragic: cucul, ademenit de fată, o preface într-o nucă, o ia în cioc și încearcă să o scoată din pădure. Trecând peste o apă, cucul scapă nuca și fata se înecă (în alte variante cucul este cel care se înecă). Finalul este de tip mioritic – fata muribundă îl roagă pe cuc să nu le spună părinților adevărul:

”Cucule, cucule,
Pestriciorule,
Gingășelule,
Frumușelule,
Tu te duci la țară,
La mumă, la tată,
La frați, la surori,
La prieteni cu dor.
Să nu spui curat
Că m-am înecat
Și să spui curat,
Că m-am măritat
Cu-o știucă băloasă,
Mă ține de-o coastă
Și-un crap cazanliu
Mă ține de brâu,
Cumnățeii mei,
Cei pești mărunței!”.

1.1 BALADELE VITEJEȘTI

Apărute într-o perioadă istorică plină de numeroase lupte sociale sau conflicte armate (sec. XVI - XVIII), baladele vitejești constituie tipul tematic cel mai reprezentativ, prin numărul foarte mare de variante, extensiunea deosebită a conținutului, dramatismul acțiunilor și frumusețea versificației, fapt care a făcut ca ele să fie cele mai solicitate creații populare în rândul ascultătorilor.

Descriind lupta poporului împotriva cotropitorilor din afară, dar și împotriva asupritorilor din interiorul țării, cele 17 balade vitejești înregistrate pe teritoriul comunei și îndeosebi al satului Frățești pot fi grupate în cele trei cicluri tematice mai sus amintite: al cotropitorilor, al haiducilor și ai hoțomanilor. Cu toate că numărul tipurilor tematice întâlnite în zona cercetată nu este prea mare (4 tipuri), baladele din ciclul cotropitorilor înregistrate și studiate de noi se remarcă prin conținutul și valoarea lor artistică, cele șase variante existente având o largă audiență în rândul ascultătorilor.

Situat în imediata apropiere a kazalei turcești a Giurgiului, satul Frățești, prin informatorii săi folclorici, se înscrie în rândul localităților păstrătoare ale unor balade cu un caracter puternic anti-otoman: ”Ilincuța Șandrului”, Chira Chiralina”, ”Badiu cârciumaru” și ”Tănislav”.

Baladă a celor două kazale tucești – a Giurgiului și a Turnului – ”**Ilincuța Șandrului**” tratează motivul fetei răpite de turci. Studiindu-se formula de început a baladei culeasă de la Petre Pădure-Stângaciu și făcându-se un sondaj printre ceilalți lăutari, se constată că, după toate aparențele, la Frățești s-a păstrat o variantă teleormăneană, transmisă probabil prin migrația internă a populației de câmpie: ”Foicică-a bobului,/ Sus pe malu' Oltului,/ La casele Șandrului,/ Șandrului bogatului”.

Interesant ni se pare însă faptul că, în unele variante teleormănene, formula de început plasează acțiunea ”pe marginea Giurgiului”, asemenea celor din județul nostru. Informatorul

folcloric Gheorghe Crățanu din Stoenești merge și mai departe, plasând acțiunea ”pă dealul Frăteștiului”, supunându-o pe Ilincuța unui adevărat maraton, necesar pentru a ajunge de acasă la apele Dunării.

Narațiunea baladei începe cu descrierea frumuseții deosebite a Ilincuței (”frumușică ca o floare,/ dreaptă ca o lumânare”) și continuă cu episodul deplasării sale pe malul Dunării, unde zărește ”un caic cam șipcuit/ cu postav verde-nvelit” și de mulți turci ”grămădit”. Întorcându-se în fugă acasă, Ilincuța cere ajutorul mamei sale, care o ascunde într-o ladă și sapă un mormânt pentru a-i înșela pe turci. Descoperindu-i-se șiretlicul, turcii o supun caznelor pe Șandruleasa și la intervenția Ilincuței, mama o predă turcilor. Dacă în alte variante Ilincuța preferă să se arunce în apele fluviului, înecându-se sau salvându-se înotând voinicește, Ilincuța ”frățeșteană” se căsătorește cu pașa Mustafa.

Din ciclul baladelor vitejești bine conservate în satul Frățești merită amintită ”**Chira Chiralina**”, baladă culeasă de la Stancu Chiriță-Mândiță, informator folcloric de profesie agricultor, varianta sa deosebindu-se prin conținut de cele aflate în diverse culegeri.

În timp ce se încercau cele ”cinci, șase sandale”, nouă galioane cu ”marfă de-a bună”, negustorul (”Arapul buzat/ Negru și ciudat,/ În piept găvănat,/ În spate cocoșat”) se cinstea cu vin în cârciuma Chirei Chiralina. Încântat de frumusețea Chirei (”Tânără copilă,/ Floare de grădină,/ Frumoasă zambilă,/ Ruptă din tulpină”), arapul o ispitește pe fată promițându-i daruri alese. Chira Chiralina ezită, temându-se de familia arapului, dar sechestrată fiind de el este condusă spre locuința acestuia. Este salvată de frații săi, care îl ucid pe arap și o mustră pe Chira: ”Chira, Chiralină,/ Sora noastră-a bună/ Când te-ai logodit,/ Cu cinea-i vorbit?/ Când te-ai măritat,/ Pe cine-ai întrebat?”. Din același ciclu al cotropitorilor face parte și balada ”**Tanislav**”, specifică zonelor dunărene, existentă în comuna Frățești în două variante – cea culeasă de la bătrânul Toader Papa din satul Bălănoaia, iar cealaltă este de la vestitul Filică Ghiocel, posesor al unui impresionant număr de balade (fiu al răposatului Petruș Ghiocel, de la care a preluat aceste perle ale tezaurului folcloric).

Ambele variante locale, impresionante prin dimensiunile versificației (varianta Toader Papa – 218 versuri, varianta Filică Ghiocel – 118 versuri), cu caracter antiotoman evident, au aceeași temă – lipsa de credință a slugii față de stăpân, vânzarea acestuia și același deznodământ – pedepsirea slugii necredincioase (Niculcea, respectiv Dragomir).

Deși se deosebesc prin extensia versificației, variantele din comuna Frățești au multe asemănări în ceea ce privește momentele principale ale acțiunii: sosirea caicului turcesc, convorbirea dintre turci și cele trei fete aflate la înălbitul pânzelor, groaza nestăpânită a turcilor în fața voinicului adormit, târgul turcilor cu sluga credincioasă pentru vânzarea stăpânului, încercarea zadarnică de ucidere a acestuia prin înec, pedepsirea trădătorului.

Studierea celor două balade ne-a dat posibilitatea determinării zonei de proveniență, cu ajutorul unor amănunte aparent neînsemnate – locația ancorării caicului, originea fetelor ocupate cu albitul pânzelor, a stăpânului și a slugii. Astfel, caicul turcesc ancorează la ”vadu’ Velezului”, fetele sunt ”lebedence”, Neculcea al Dinului este din satul Tecuciului în narațiunea bătrânului Toader Papa, pe când în cea a lui Filică Ghiocel caicul plutește pe luciul Dunării și al Dunăriței (braț secundar al Dunării în zona celor două mari bălți), fetele sunt vizirence (originale din satul Viziru, județul Brăila), iar ”Tanislav al mătușii” este ”oțișorul Brăilei”. De aici concluzia: originea variantei Papa este subcarpatică, iar cea a variantei Ghiocel este din părțile Brăilei.

O altă baladă aparținând ciclului cotropitorilor, bine conservată în satul Frătești de către același vestit informator folcloric, Filică Ghiocel, este ”**Badiu cârciumaru**”. Mânat de puternica sa ură antiotomană, Badiu are o dublă ocupație: ziua cârciumar de buți,/ noapte-i măcelar de turci”. Descoperind ce-a de-a doua ocupație a Badiului, turcii se hotărăsc să-l omoare, vin la cârciuma acestuia și, amăgindu-o pe Bădiuleasa cu așa-zisele lor bune intenții, o determină să deconspire locul unde se află soțul său. Înspăimântați de faima haiducului (similitudinea cu balada ”Tanislav”), turcii ezită la început, apoi, îmbărbătați de unul mai curajos – îl leagă pe Badiu cu ”ștrenguleț de mătase/ de mi-l curmase la oase,, și-l supun caznelor ”în bătaia fumului,/ în dogoarea focului”.

Chinuit de turci, Badiu își sfătuiește nevasta să-i momească cu mulți bani, pentru a-i salva viața. Rezistând ispitei, turcii continuă să-l chinuie, astfel că haiducului nu-i mai rămâne decât o singură speranță – salvarea de către fratele său Neculcea, un alt vestit haiduc. Răspunzând chemării, Neculcea încearcă să-l răscumpere tot cu bani, dar nereușind așa, îl eliberează pe Badiu prin vicleșug și împreună îi măcelăresc pe turci și incendiază casa: ”Foc la casă că-i dădea, / Cine pe drum că trecea, / Pe Badiu că-l văieta:/ - Vai, sărace Bădiulaș,/ Cum îți arde casile!/ - Las’ să arză că nu-mi pasă,/ Că arde la carne grasă!”.

Cel de-al doilea ciclu tematic al baladelor vitejești, ciclul haiducilor, este cel mai bine reprezentat în folclorul muzical al comunei Frătești, înregistrându-se nouă tipuri tematice (cu 16 variante), după cum urmează: ”Miu haiducu”, ”Corbea”, ”Toma Alimoș”, ”Petre Cântoc”, ”Căpitan Gheorghiță”, ”Iancu Jianu”, ”Bogatu și săracu”, ”Radu haiducu”, ”Cântec haiducesc”. Din acest ciclu, locul cel mai important îl ocupă, desigur primele două.

În cele trei variante ale baladei **”Miu haiducu”** (informatori Petre Pădure-Stângaciu, Filică Ghiocel, Stancu Vintilă-Stăncălie), asemenea variantelor din alte zone sau vetre folclorice, eroii principali sunt Ștefan Vodă, Miu haiducu și Florica (Celea), sora acestuia, paharnica domnului.

Narațiunea baladei începe cu descrierea ospățului de la curtea domnească, în timpul căruia, împins de ură și dorință de răzbunare împotriva haiducului, Ștefan Vodă și boierii săi hotărăsc să facă ”de-o vânătoare/ după păsări gălbeioare”, pe la fagul Miului,/ pe valea Cobiului, prin pădurea Crinului”, vânătoare care nu avea decât un singur țel ascuns – prinderea haiducului. Sora acestuia, Celea Florica, ascultând discuția marilor dregători, îi îmbată dându-le vin de marmaziu,/ dă moare omu’ dă viu”, aleargă în pădure și își anunță fratele despre intențiile domnului de a-i face ”de-o cumpeoară/ în chip de spânzurătoare”.

Travestindu-se în cioban, Miu haiducu dejoacă planurile domnului, îl atrage ”în hățiș, în aluniș/ unde nu-i loc dă cărmiș” și, împreună cu ortacii săi de haiducie, hotărăște soarta acestuia. Umilit și înfricoșat după trecerea pe sub săbiile haiducilor, Ștefan Vodă acceptă condițiile impuse de Miu. Sora haiducului devine soția domnului în toate cele trei variante ale baladei, dar epilogul este deosebit. Varianta lui Petre Stângaciu, domnița preferă să se înece pentru a-și spăla rușinea, pe când în varianta lui Filică Ghiocel ea se împacă cu soarta, acceptând-o pe Florica drept stăpână:

”… Vedeți lume, vedeți dragă!
A plecat cu oștirea
Și îmi vine cu Florica,
Să-i dau cheile pă mână,
Că dă astăzi e stăpână.
Decât sluga slugilor,
Dă râsu’ cucoanelor,
Mai bine masă peștilor. ”
”… Priviți lume, priviți dragă,
Că s-a dus cu oștirea

Și vine cu Florica, Că d-acum ea e stăpână."
Să-i dau cheile pă mână,

Balada "**Corbea**", culeasă în comuna Frăteşti în trei variante (informatori Zamfir Gheorghe - a' lu' Mirea, Păun Călin – Paul Baracaniu şi Toader Papa), poate fi considerată cea mai reprezentativă creaţie folclorică locală, remarcabilă prin larga extindere a intrigii. Varianta Toader Papa are 339 de versuri, situându-se pe locul al doilea între baladele vlăscene, după varianta lui Constantin Mustăţea de la Malu, cu 365 de versuri (publicată de Constantin Prichici în "Balade populare din Ilfov").

În varianta lui Gheorghe Zamfir (296 versuri) începutul baladei se remarcă prin frumuseţea versificaţiei, introducerea în intrigă realizându-se în mod gradat: "Foaie verde trei lămâi,/ Trei lămâi şi trei gutui,/ În ziua Sânvăsâi/ Să gătea câţiva flăcăi/ Încălţaţi în iminei, îmbrăcaţi în haine verzi,/ Intră-n codru nu-i mai vezi".

Spre deosebire de aceasta, în varianta lui Păun Călin, introducerea în intrigă este asemănătoare cu cea din balada "Miu haiducu", Ştefan Vodă împreună cu marii boieri sfătuindu-se să-l prindă pe Corbea, căci aceştia şi fârtaţii săi de haiducie îndrăzneră să fure "inelu'-mpăratului,/ paloşu' vizirului,/ biciu' vizitiului", faptă pentru care va fi aruncat în temniţă pentru mulţi ani.

Plecată să-şi vadă feciorul întemniţat, mama lui Corbea (babă slabă şi dă treabă/ şi la cuvânt dă ispravă") îi cumpără pe portar, pe vizir şi pe temnicer cu "trei ouă roşii", reuşind să vorbească cu fiul său. Aflând despre execuţia pe care domnul o pusese la cale, însurându-l cu "mireasa Carpena, adusă din Slatina" ("nici din bardă, bărduită,/ nici din teslă, tesluită,/ numai din topor cioplită") ori cu "mireasa Cânipa, adusă din Câmpina" ("cu vârtejuri răsucită,/ cu săpunu-nsăpunită/ şi d-o grindă aninată,, în varianta Toader Papa), baba aleargă acasă, îl scoate pe Roşu, calul haiducului, din tainiţa unde era ascuns şi se întoarce la curtea domnească, pentru a-l salva pe Corbea, oferindu-i domnului calul mult dorit. Îmbrăcat în haine domneşti, Corbea reuşeşte să evadeze din temniţă cu ajutorul calului său năzdrăvan şi, dornic să se răzbune, hotărăşte uciderea coconului domnesc. Deghizat în cerşetor, Corbea înşeală vigilenţa domnului, pătrunde în palat şi ucide coconul. Dacă deznodământul celor trei balade este identic – uciderea coconului domnesc – finalul lor este diferit. În varianta lui Gheorghe Zamfir, domnul se sinucide bând cafea otrăvită.

Alături de "Corbea", balada "**Toma Alimoş**" (în varianta cântată de Petre Pădure-Stângaciu) impresionează prin frumuseţea versurilor care stabilesc locul acţiunii: "Verde, nene, d-iasomie,/ La câmp, nene, la câmpie,/ Unde fir de iarbă nu ie/ Numai dalbă colilie/ Coaptă-ntre Sfântă Mărie,/ Bate vântu' şi adie,/ Mi-aduce mirosu mie./ Departe, nene, departe,/ Nici departe, nici aproape,/ Numai calea jumătate,/ La gropana cu cinci ulmi,/ Cu cinci ulmi dintr-o tulpină,/ Ca cinci fraţi buni dintr-o mumă,/ Mare masă mi-este-ntinsă".

În această variantă Toma Alimoş nu mai este haiduc, ci "boier din ţara de jos". Intrat în conflict cu Manea, "stăpânul moşiilor", pentru livedea pe care i-ar fi încurcat-o, Toma Alimoş este rănit grav. După uciderea lui Manea (grosu' şi arţăgosu' ", "slutu' şu urâtu' "), simţindu-şi sfârşitul aproape, Toma îşi roagă calul să-l înmormânteze "la gropana cu cinci ulmi", dorinţă pe care animalul credincios i-o îndeplineşte.

O dovadă a faptului că unii dintre lăutarii frăteşteni proveneau din zona subcarpatică de curbură (de prin judeţul Buzău) o constituie prezenţa baladei haiduceşti "Căpitan Gheorghiţă", chiar dacă am găsit-o în repertoriul unui singur informator folcloric (Filică

Ghiocel). Totuși, prin subiectul și conținutul său poetic varianta din satul Frățești se aseamănă mult cu celelalte cunoscute din zona Hotarele și Greaca, lucru care denotă frecvența și circulația sa.

În versuri deosebite, interpretul local stabilește cu precizie locul acțiunii: ”Foaie verde peliniță,/ Cine suie la *Istriță?/* Sava-i căpitan Gheorghiță,/ Numai el c-o slugulițâ,/ Îmbrăcat într-o dulămiță/ Verde ca frunza dă viță,/ Drag mi-e mie neiculiță!/ Și îmi urca la *Siriu/* C-o ploschiță dă rachiu […]”.

Conflictul baladei are loc între un căpitan de haiduci, Gheorghiță și fostul său stăpân, Macovei. Din cauza asupririi crâncene la care era supus de Macovei (care-i trecea la război până și bietele păsări), a birului exagerat și de frica pârcălabului, Gheorghiță fugise peste Prut.

Din cauza bătăii pe care Macovei i-o aplicase, Gheorghiță fugise în codru și jurase răzbunare împotriva asupritorului (”Și d-atunci stau jurat,/ Und’ te-oi prinde să te bat,/ Cu suflet să nu te scap”), lucru pe care-l săvârșește la stâna din Slatina.

Conflictul dintre asupritori și asupriți , dintre cei aflați în clase sociale diferite, este subiectul baladei ”**Bogatul și săracul**” (informator folcloric Marin Burlacu). Sătul de muncă și de asuprire, săracul luase drumul codrului, provocând supărarea tatălui său, care îl vedea cam nătărău/ și la uitătură rău”, incapabil să practice plugăria (”M-a trimes tata la plug,/ Cu căciula ruptă-n fund,/ Nu știu boii să-i înjug,/ Eu-i înjug cu coadili,/ Ei se-ntorc cu coarnili/ Să-mi răpuie zilili./ Plugu’ este-o goangă rea,/ Merge de-a-ndăratelea,/ Cu coarnili-n burta mea”), după cum nu-i plăcea nici prășitul (”Sapa-i lată, coada-i lungă,/ Nu mai văz parale-n pungă”). Întâlnirea dintre bogătan și țăranul sărac are loc la moară, terminându-se cu o bătaie strașnică, pe care cel asuprit i-o aplică ciocoiului.

Ciclul hoțomanilor este prezentat în folclorul comunei Frățești prin patru tipuri tematice, două dintre ele având o circulație redusă (”Diniță” și ”Marin Burlacu”), dar celelalte două (”Cântecul chirigiilor” și ”Spune, spune, moș bătrân”) întâlnindu-se în toată zona folclorică Vlașca.

În balada **Marin Burlacu**”, personajul principal este colectiv (”Stancu Cârpă din Gurbanu/ Și cu Marin Bănesaru/ Și cu Chișcu din Gostin,/ Fericit ce mai creștin/ Și cu Stancu Tololoț,/ Căpitan domnesc de hoți,/ Căpitan dă la Florești,/ Hoți ca ăștia nu găsești,/ D-aici pân’ la București;/ S-a aflat Marin Burlacu/ Dă la comuna Oinacu/ Și Gherase dân Turbatu/ Și-i judecă ca pă dracu’ ”).

Cei șase hoți nu-i pradă numai pe oamenii de rând, ci și pe preoții bogați și hrăpăreți. Ei îl jefuiesc pe popa Stan (analogie cu popa Ion din balada ”Radu Anghel”), supunându-l la cazne (”Cleștili că mi-l lua,/ De mustăți îl prindea/ Și-ncepea de-l zguduia”). Finalul baladei – așa cum ne-a spus-o informatorul Ion Cristian = Chirea Ion – se remarcă prin caracterul său ironic, Marin Burlacu probozindu-l pe popa Stan pentru lăcomia sa: ”- Părinte, nu e păcat, / Că, cu sapa n-ai săpat, / Nici cu coasa n-ai cosit,/ E luați după slujit! / Steablă, busuioc în mână/ Și apă dă la fântână, / Trânteai banii-n căpățână, / De-i luai banii din mână/ Îi spui că o-mpărtășești/ Și mai rău o zăpăcești”.

Cealaltă baladă despre hoțomani, ”**Diniță**”, are un caracter cu totul local, fiind cântată doar de lăutarii din familia Ghiocel. Redusă ca întindere, balada redă încercările tatălui și iubitei lui Diniță de a-l scoate din temniță, unde se afla pentru furt. Dacă tatăl nu reușește, cu toate că aducea ”cincizeci de boi bălani”, prețul pe care-l plătește mândruța este și mai mare: ”Vine mândra lui Diniță/ Cu cincizeci dă sălbulițe/ Și le duce la temniță/ Ca să scape pă

Diniță./ Cum ajunse, le și dete/ Pe Diniță nu mi-l vede./ Dacă văzu și văzu,/ Mai rupe și din fruntar,/ Să-l dea pe Diniță-afar:/ Mai rupse și din cunună/ Și plecă cu el dă mână".

Încercarea iubitei sale de a-l aduce pe drumul cel bun ("Măi, Diniță, dumneata/ Mai lasă-te dă furat/ Și-apucă-te dă arat./ Să luăm și noi doi boi,/ Să ne arânim și noi") este zadarnică, căci Diniță nu renunță la furat (Mâncă-ți lupii boii tăi,/ Cât mi-aduci tu într-o vară,/ Eu aduc numai-ntr-o seară").

1.2 BALADE PĂSTOREȘTI

Ocupație milenară a românilor, ciobănia sau viața pastorească a fost ridicată de cântăreții anonimi pe culmile creației orale în balade ca Miorița" (capodopera literaturii populare românești), "Gelep Costea", "Cântecul ciobanilor care și-a pierdut oile" ș.a., balade pe care le-au cântat și lăutarii frățești.

În ceea ce privește balada "Miorița", în satul Frățești s-a păstrat un fragmentar, o variantă ce are foarte mici deosebiri față de arhetipul publicat de Vasile Alecsandri, datorate, probabil, uitării de către interpret a unor episoade:

"Da' ce mioriță/ Cu lâna plăviță,/ La gât cânipiță,/ Tot era fruntea/ Și-astăzi e coada/ Într-una zbiera/ Baciu o-ntreba:/ - Tu, mioara mea,/ Tot mi-erai fruntea/ Și-astăzi ești coada;/ Ori mi-ești bolnăvioară,/ Ce-mi stai tristișoară?/ - Nu sânt bolnăvioară/ Da' sânt tristișoară/ Că la verde zăvoi/ Umbra e dă voi/ Și iarba dă noi ."

Cu lacune în desfășurarea intrigii, varianta frățeșteană a lui Ion Cristian alias Chirea Ion, culeasă de noi în iunie 1973, se termină oarecum diferit de arhetip: "Ș-ai să le mai spui/ Să mă-ngroape-n ușa târli,/ Să mai mi-auz câini./ Când vântu va bate/ Cu ploi și cu zloate,/ Voi toate v-ați strânge,/ Pe mine m-ați plânge/ Cu lacrimi dă sânge".

Dacă "Miorița" propriu-zisă s-a păstrat numai în varianta descrisă mai sus, mult mai interesante sunt variantele celui de-al treilea episod al acesteia, din grupul "Măicuță bătrână". Acestea, deși asemănătoare în partea privind semnele de recunoaștere a ciobanului sunt adaptate la o altă situație, diferită în ceea ce privește acțiunea, aparținând prin aceasta unui alt tip tematic.

Alături de "Miorița" și de variantele sale, în Frățești s-a conservat și balada "Gealap Costea" (informator Filică Ghiocel), în care realitatea se îmbină cu elemente fantastice. Fost haiduc, Costea își duce traiul ca păstor bogat, alături de ciobani și de câinii săi credincioși, Togan și Dolfa. Plecând la Galați, pentru a cumpăra cele necesare stânei, Costea este prădat de fostul său tovarăș de haiducie, Fulga, care îi fură jumătate din turmă. Întors la stână, Costea își bate ciobanii și câinii pentru paguba produsă de haiduci în lipsa sa. Aflat de Dolfa, care-l atacă pe Fulga, Costea își recuperează paguba.

Referindu-ne la "Balada ciobanului care și-a pierdut oile", trebuie să subliniem faptul că în vatra folclorică a comunei noastre s-a păstrat numai varianta hazlie, considerată de unii cercetători mai puțin valoroasă (vezi C. Prichici, "Balade populare din Ilfov"). Ciobanul leneș (căruia de atâta somn "căciula i-a putrezit,/ cuțitu i-a ruginit,/ cavalu-i bureți făcut") își pierde oile. Pleacă în căutarea lor și în drumul său întâlnește mai întâi lupul, care-i descrie soarta cruntă a multora din oile turmei ("dac-o iei pe potecele,/ numai căpățâni de miele,/ pân' vâlcele stau picere,/ de la oițili tele"). Continuându-și drumul, ciobanul întâlnește oameni aparținând unor etnii diferite: un țigan un sârb, un turc, un bulgar și un mocan român, fiecare dându-i răspunsuri care de care mai comice. Dacă începutul intervenției turcului este nostalgic ("A muritî taica,/ A muritî maica,/ A rămas grădina/ Plină cu leguma./ A murit și iapa/ Care-

nvârtea roata"), cea a țiganului reprezintă o adevărată șaradă ("Patruzeci dă arnăuți/ S-a bătut cu cinci arici/ Și arici mai voinici/ Birui pă arnăuți. / De te-ai face mai baro,/ Vasilică, mă,/ Să-ți ia tata un grasno,/ Vasilică, mo").

1.3 BALADE FAMILIALE

Existentă la Frătești în repertoriul a trei interpreți – Filică Ghiocel, Ion Cristian și Stancu Vintilă-Stăncălie (într-o variantă lacunară, însă), balada "**Măicuță bătrână**" aparține grupului baladelor familiale și dezvoltă motivul voinicului rănit pe câmpul de luptă.

Măicuța bătrână, "cu fâsta dă lână/ cu brâu dă sârmă", își caută plângând fiul care nu s-a mai întors de la oaste. În drumul său ea apelează la ajutorul forțelor naturii, întrebând apele Dunării și ceața dacă i-au văzut fiul pierdut. Iată, spre comparație, două dintre variante:

"- Dunăre, Dunăre,
Drum fără pulbere
Și fără făgaș,
Mult mi-ești drăgălaș.
Cum ești curgătoare,
De la deal la vale,
Să fii vorbitoare:
Nu cumva-ai văzut
Pă unde-ai trecut".
"- Dunăre vioară,
Apă curgătoare
Tot mergând la vale
Pe cum clocotești
Să știi să vorbești:
Pă unde-ai venit,
Mai dă dimineață,
Prin văi și prin coaste
Pă unde-ai umblat,
Pă drum, peste câmp,
Nu cumva-ai văzut?"

"Mergea ce mergea,
Peste ceață da:
Oare ai văzut
Un voinicel 'nalt…"
(Filică Ghiocel: "Ioane, Ioane")

"La ceață-ajungea
Și mi-o întreba:
- Ceață, negureață,
- Ceață, negureață,
Tu umbli dă dimineață
Pă pământ ești dată,
Peste văi lăsată.
Pă unde-ai trecut
Pă unde-ai venit
Nu mi-ai cunoscut? …"
(Ion Cristian: Vizitiu Ilie")

Ca semn de recunoaștere, măicuța bătrână face portretul fiului pierdut, identic cu cel al păstorului mioritic: Fețișoara lui,/ Spuma laptelui,/ Perișoru lui,/ Pana corbului, / Mustăcioara lui/ Spicul grâului". Cu ajutorul ceții, bătrâna își găsește fiul rănit, zăcând lângă un brad (sau stejar, numai după ce se transformă în corboaică. Adună buruieni de leac pentru a-i vindeca rănile, dar nu reușește să-și salveze fiul.

În afara piesei "Măicuță bătrână", din tiparul baladelor familiale mai fac parte "Tudorel", "Milea Purcaru", Avea moșu-n băiețel", "Logodnicii nefericiți", "Vai de copilul străin", "Din târg din Brașov", "Ghiță Cătănuță".

În aceste balade pe prim plan se află relațiile familiale, astfel că unele caracteristici, ce le-ar putea situa într-un alt tip, devin secundare. Într-o asemenea situație se află balada "**Ghiță Cătănuță**", care are un substrat haiducesc, dar în fapt este tot o dramă familială. Cele două variante locale ale acestei balade (Filică Ghiocel și Ion Cristian) prezintă numeroase asemănări în ceea ce privește subiectul și desfășurarea intrigii, dar și deosebiri în privința unor

episoade, a versificației și finalului. Având ca subiect pedepsirea necredinței soției față de bărbat, balada descrie conflictul dintre doi haiduci, Ghiță Cătănuță și Gruia.

În varianta lui Filică Ghiocel, în primul episod Ghiță hotărăște să-și vadă socrii și-i cere mândruții să facă anumite pregătiri: ”- Oleoleo, mândruța mea,/ De când noi doi ne-am luat,/ Pe la socrii n-am mai dat./ Ia sumete-ți mâneci largi/ Și-mpletește la colaci/ Și fă colac dintr-un sac/ Și păpușă dintr-o chilă./ ‘Mpletește și covrigei,/ Să dăm pe la nepoței”.

Varianta lui Ion Cristian are o altă introducere în intrigă, căci Ghiță îi cere mândruții să cânte, fiindcă aceasta se pricepea să o facă (”Mândro, eu când te-am luat,/ te-am luat pe lăudat,/ Căci ești bună la cântat”). Logodnica refuză să cânte, apoi acceptă cu greu, deoarece îi era teamă să nu fie auzită de Gruia, haiduc prin părțile acelor locuri. Cântecul ei puternic îl atrage pe Gruia, care le iese în cale și-i cere socoteală lui Ghiță, pentru călcarea moșiei în varianta Cristian și pentru neplata vămii în cealaltă (Gruia îi cere lui Ghiță în schimb paloșul, calul și mândra).

Cei doi adversari încep lupta, o luptă grea și îndelungată, descrisă de creatorul popular asemenea celor din basmele cu smei și feți-frumoși: ”Amândoi că se lua,/ Amândoi că se lupta. / Luptă voinicii pe vale/ De cu zori și până-n seară,/ Luptă, neică, se omoară./ Când fu Soarele la prânz,/ Ce mai luptă, ce mai plâns,/ Soarele la scăpătat,/ Ce mai luptă, ce oftat!”.

În timpul luptei Ghiță Cătănuță încearcă credința mândruței sale, care-i răspunde: ”Cari pe cari v-ați birui,/ Tot un bărbățel va fi” și ”Fă Ghiță cu oi putea,/ C-așa vă e prindoarea,/ Din doi unu-oți rămânea/ Și de bărbat l-oi lua”. După ce îl învinge pe Gruia, Ghiță Cătănuță mănâncă și chefuiește cu logodnica, apoi o supune unei scurte judecăți și o ucide. Pleacă apoi la soacră și îi povestește cele întâmplate. Finalul celor două se deosebește: în varianta Ghiocel, Ghiță îi cere soacrei să-i dea zestrea, pe când în varianta Cristian, Ghiță pentru a o împăca pe soacră, îi dă o desagă cu bani.

Nu încheiem scurta analiză a acestei balade fără a ne referi la modul original în care Ion Cristian prezintă blestemul soacrei: ”Las-o să-i fie rău bine,/ Nu m-o ascultat pă mine/ O trimeteam la viței,/ Ea da dosu-n păducei,/ O trimeteam la vecini,/ Ea da dosu-n mărăcini”.

Balada ”**Tudorel**” (existentă tot în două variante, ale aceloraşi informatori folclorici) tratează, de asemenea, o dramă familială: ginerele ucis de soacră, în complicitate nedorită cu fiica ei. Harnic din fire și cumpătat, muncind fără preget, Tudorel agonisise o frumoasă avere din cârciuma deschisă ”tot în calea turcilor” și din cele ”nouă mori de vânt/ și nouă pe sub pământ”.

Supus la biruri grele de către turci și neputând să-și achite datoriile, Tudorel pleacă la împărăție să se plângă împăratului. Acesta îl numește perceptor împărătesc, funcție pe care Tudorel o îndeplinește cu fermitate: ”Da‘ vezi Tudorel mergea/ Tot în țara cea turcească/ Care era lui vrăjmășească/ Găsea clădări turcești,/ Le scria de-mpărătești,/ Tot cu oi și cu ciobani/ Și cu cardalâc cu tot”.

Împins de dorul casei, Tudorel se întoarce pe neașteptate, intră în pivniță și se îmbată. Starea de beție îl duce însă la pierzanie, căci soacra, ajutată de Ilincuța sau Voichița, care își recunoscuse soțul, îl sugrumă. La îndemnul mamei, Ilincuța/ Voichița își alege ”din ăi nouă ciobănei” unul, ”înalt și subțirel,/ să semene cu Tudorel”.

Spre deosebire de Ion Cristian, Filică Ghiocel își încheie balada mai dramatic: cuprinsă de remușcări, soacra se sinucide.

Cu toate că alți cercetători locali pun la îndoială existența baladei ”**Milea**” și în alte centre folclorice ale județului Giurgiu, cercetările întreprinse de noi au confirmat existența acesteia și în satul Frătești (informator Gheorghe Căldăraru alias Gogu Ursaru, în 1973).

Grefată pe un subiect întâlnit și la alte popoare (”proba iubirii”), balada ”Milea purcaru” (în denumirea sa frățeșteană) se aseamănă cu cea culeasă de la Tudor Colțatu din Giurgiu și publicată de soții Nițescu, atât prin desfășurarea intrigii, cât uneori și prin versificație.

Ascuns de cei ai casei, undeva într-o vale, Milea își cheamă rudele: ”Strigă Milea dintre lunci,/ Dintre lunci, din văi adânci,/ De trei zile și trei nopți,/ De când mi-i strigă pe toți”, rugându-i pe rând pe mamă și pe tată să-l salveze de la moarte, scoțându-i șarpele cuibărit în sân. Rugămintea adresată părinților este zadarnică – aceștia refuză să-i scoată presupusul ”pui de șarpe, balaur,/ ochi în cap ca de taur,/ cu toți solzii dă aur”. Învingându-și teama, din dragostea profundă pe care i-o purta, mândra îi bagă mâna în sân, neprotejată, și în locul șarpelui găsește un bolovan de aur.

Asemănătoare cu balada lui ”Milea purcaru”, prin natura relațiilor familiale, este și balada ”**Avea moșu-n băiețel**” (Unchiașii”, ”Uncheșelul”, Moșneagul” în alte variante), culeasă de la Petre Pădure-Stângaciu și Ion Burcea-Bâdaie. Cele două variante sunt asemănătoare prin desfășurarea intrigii, deoarece cei doi unchiași dobândesc la bătrânețe câte un fecior, care creștea asemenea voinicului din poveste: ”Vineri mă-sa l-a făcut,/ Sâmbăta l-a logodit,/ Duminica l-a-nsurat,/ Luni la oaste a plecat”. Plecând în cătănie, feciorul își roagă părinții (varianta lui Ion Burcea) sau soția (varianta Petre Stângaciu) să-l aștepte ”nouă ani și două zile”, după care soția putea să se căsătorească cu un alt bărbat.

Soția îl așteaptă nouă ani, dar nu mai are tăria de a-l aștepta două zile și se căsătorește. Supărat de lipsa de necredință a nurorii sale, moșneagul pleacă la vie și începe să o scoată din rădăcină. În timpul lucrului, sosește un militar pe care moșneagul nu îl recunoaște și căruia i se destăinuie. Cei doi pleacă în sat la nuntă. Mireasa își recunoaște soțul în urma probei inelului și îl părăsește pe mire (varianta Ion Burcea) sau este repudiată de moșneag, care îi promite feciorului altă mireasă, cea dintâi otrăvindu-se (varianta Petre Stângaciu).

O altă baladă cu o mare circulație și frecvență, considerată (la fel ca ”Moșneagul”) cântec de nuntă obligatoriu, este balada **Logodnicii nefericiți**”. Având la bază motivul universal al tinerilor iubiți neînțeleși de părinți și uniți prin moarte, această baladă, cântată de rapsodul Petre Pădure-Stângaciu, impresionează prin dramatismul liniei melodice, care subliniază și mai mult tragedia celor doi îndrăgostiți. Cei doi tineri pleacă de acasă, trec munți și, ajungând la Dunăre, se aruncă în apele acesteia și își găsesc sfârșitul. Găsiți de năvodari, sunt înmormântați împreună. Peste trupul băiatului crește un brad, semnul popular al mirelui mort, iar peste trupul fetei o viță, care se întinde și cuprinde bradul. Cei doi părinți suportă oprobiul trecătorilor: ”Bate-i Doamne, pe părinți,/ Când desparte doi iubiți/ Ca doi zarzări înfloriți, / Amândoi sunt pomeniți./ Doi iubiți când se desparte,/ Parcă beau pahar de moarte,/ Doi iubiți când se-mpreună,/ Parcă sunt născuți de-o mumă”.

1.5. BALADE DESPRE CURTEA FEUDALĂ

Ancorate mai mult sau mai puțin în realitatea istorică, aceste balade (întâlnite și în vatra folclorică a comunei Frătești) redau aspecte din viața curților feudale din Țara Românească. Din genul menționat s-au conservat numai două variante ale aceleiași balade,

”**Oprișan din Stoenești**” sau ”**Dobrișanul**”, prima culeasă de la bătrânul agricultor Toader Papa din satul Bălănoaia, iar cea de-a doua de la Filică Ghiocel.

Ambele creații au același subiect – intriga pe care Hantarul, armaș mare, sau tânărul moldovean o pun la cale la curtea lui Mihnea Vodă sau Ștefan Vodă, determinată de invidia intrigantului față de bogăția neasemuită a Oprișan-Dobrișanului:

”-Alei, tu, stăpânul meu,
Lumina-te-ar Dumnezeu,
……..,
Da un‘ s-a mai pomenit
S-a văzut, s-a auzit
Două săbii într-o teacă,
Doi domni în țară săracă,
Măi, măria-ta-n București
Oprișan la București!
Ce-am văzut la Oprișanu,
N-am văzut nici la sultanu.
Că el are-n camp la soare
Mii și sute de mioare,
Ies în vară fătătoare,
Berbeci are sute-ntregi
Cu cozili peteleci .”

Ascultându-l pe intrigant și temându-se ca Oprișan să nu-i ia domnia, Vodă (Mihnea ori Ștefan) îl cheamă la curtea domnească, supunându-l judecății și hotărând să-l dea morții. Pe când Oprișan era condus spre locul execuției, ”Un rădvan că să arată,/ Tras de șase telegari,/ Negri, aprigi armăsari,/ Măi, cu cozi lungi, / Cu coame mari./ Măi, și-năuntru o bătrână,/ C-o icoană sfântă-n mână,/ Măi, și cu haine mohorâte/ Și cu pletili albite”. Mama domnului se roagă de Mihnea Vodă să-l ierte pe Oprișan, căci acesta nu-i râvnea domnia, ba dimpotrivă, mituindu-i pe domnitorii turci care aduceau firmanul de mazilire pentru Mihnea, îl salvase, dăruind vizirului ”un armăsar de la Misir” și o mie de pungi de bani. Intervenția domnului este tardivă, deoarece Hantarul, armaș mare îl dăduse deja morții pe Oprișan. ”Vânzătorul dă armaș” este pedepsit de domnitor, fiind legat de cozile a patru iepe sirepe, ”Care când să opintiră,/ În patru părți să izbiră/ Și-n patru mi-l dăspărțiră”.

Deznodământul baladei lui Filică Ghiocel este total diferit de cel al bătrânului Toader Popa – mama domnitorului îi arată lui Ștefan Vodă că Dobrișan îi este frate bun lovindu-l pe Ștefan cu o palmă strașnică. La reproșul domnului, mama îi spune acestuia că fiind mai deștept, l-a dat ”la carte, la-nvățat”, pe când Dobrișan ”mai mohohoi” a fost dat după oi. Cei doi frați se împacă, spre bucuria mamei, fiecare rămânând la locul său.

Varianta culeasă de la Filică Ghiocel este interesantă nu numai prin deznodământul său fericit, dar și prin faptul că stabilește cu precizie locul acțiunii, Dobrișan fiind originar din Stoeneștii Giurgiului și nu dintr-un alt sat cu același nume din Țara Românească, lucru dovedit în descrierea lungimii turmelor: ”Cu oilii că-mi sosea,/ Fruntea-i țintă-n București/ Și bulucu la Dărăști,/ Coada-i doarme-n Stoenești”.

prof. Dumitru Burlacu, Frătești

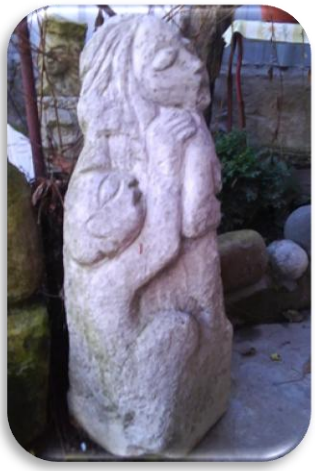
Portret de meșter- Iulian Buduru

Pe Iulian Buduru, tânarul îndrăgostit de lemn, l-am cunoscut acum cinci ani când, invitat fiind, a venit să-și expună lucrările sale cu ocazia primei ediții a evenimentului M-ucenicii Domnului, activitate pe care o derulăm de atunci anual, pe 9 martie. Iulian mi-a părut de atunci o persoană timidă, ce expunea pentru prima dată câteva dintre icoanele pe care le sculptează cu atâta pasiune și har. De atunci a devenit o prezență nelipsită de la această manifestare și prezentă cât mai mult în viața culturală și spirituală a orașului.

Născut în Vâlcea, Iulian Buduru vine în Giurgiu împreună cu părinții la vârsta de cinci ani, bunicii fiind giurgiuveni. În vremea copilăriei i-a plăcut să picteze, să facă postere, cum era pe vremea aceea…toți pereții fiind acoperiți cu lucrările făcute de el.

Pasiunea pentru sculptarea pietrelor și a lemnului o are din copilărie. Iulian își amintește cum, de mic, umbla prin pădure dupa pietre pentru a le ciopli. Fratele mai mare chiar i-a cumpărat o carte de sculptură a lui Vida Gheza care l-a impresionat foarte mult. Uitandu-se la lucrările sculptorului, Iulian a încercat să reproducă modelele din carte…"și a început să-mi placă!", mărturisește astăzi.

Pe când era la liceu, prin anii '80, și-a luat o trusă cu dălți pentru sculptura în lemn, dar cu dorința de a lucra în piatră și asta pentru că uitându-se la pietre, vedea tot felul de figuri pe care se gândea cum să le întruchipeze. Primele sale lucrări au fost figurine în piatră…"Țin minte că am fost cu cineva și am luat o piatră mare de calcar, am adus-o acasă, și l-am făcut din cartea de istorie pe Mihai Viteazul, lucrare pe care o am și acum. L-am facut apoi și pe Vlad Țepes…și mai multe chipuri din calcar, pentru că e piatra mai moale și se lucrează mai repede. Am încercat și în marmură, dar este foarte dură și trebuie să ai scule", spune Iulian.

Cel mai mult îi place să facă icoane, recunoaște tânărul. A încercat și portrete dar sunt mai greu de executat și mereu e nemulțumit de rezultat. Să sculpteze icoane în lemn a început mai tarziu, prin '97, când era în armată. Momentul a coincis cu un eveniment nefericit, moartea mamei sale…"așa am simțit că trebuie să fac", mărturisește Iulian. Era bucătar dar și fochist la centrală; ziua făcea mâncare iar după- amiaza era la centrală până a doua zi. În timpul liber lucra în centrală, din doage de butoi aduse de acasă, iconițe pe care le picta "mi le cereau soldații, le făceam pentru ei, …țin minte că luam și comenzi. Comandantul a văzut că am înclinație spre așa ceva și mi-a luat pânză, culori, pensule pentru a face tablouri pentru unitate. "

La realizarea unei icoane artistul lucrează efectiv câteva ore, după care trece la finisare. Când se uită la o bucată de lemn, vede că se poate transforma în ceva ce poate fi pus pe perete. La început a lucrat folosind deșeuri de la fabrica de mobilă, lucrări pe care le

păstrează și astăzi. Prima sculptură în lemn a fost după o statuetă africană, dintr-un lemn de foc. A continuat apoi să lucreze în lemn, dar nu folosește orice material ci doar stejar, fag și tei. ”Nu din brad că e foarte moale, nu poți lucra cu dalta în el. Cu teiul am făcut cunoștință cu trei ani în urmă pentru că eu nu am avut scule, îmi trebuiau scule ascuțite.”

Cea mai mare lucrare a sa a realizat-o acum patru ani, respectiv catapeteasma la biserica din localitatea Bălănoaia, înaltă de cinci metri, pe care a făcut-o împreună cu un tâmplar, “nea Ion”. A fost pentru prima dată, pentru amândoi, când au lucrat așa ceva. La această lucrare complexă cei doi au muncit aproximativ șapte luni.

În afara serviciului de bază, Iulian lucrează în timpul liber în atelierul propriu, un atelier improvizat într-o magazie… nu trece o zi fără să sculpteze sau să termine lucrarile începute. La o icoană lucrează câteva zile…în 3-4 ore de lucru efectiv sculptează, apoi urmează finisarea, șlefuirea, datul cu baiț, iar șlefuire și apoi lac. Modelele le desenează în creion și apoi începe să le sculpteze. ”Chiar dacă fac 2-3 icoane ce reprezintă același sfânt, niciodată nu ies la fel…fiind cioplite, trebuie să aibă una ceva față de cealaltă”, spune Iulian.

Artistul a participat la târguri și expoziții din Giurgiu dar și în țară, prima dată în anul 2004. Așa a început să fie cunoscut, iar acum primește comenzi din toata țara. Tot ce face, oferă. Nu prea păstrează din lucrări, decât dacă soția dorește o anumită lucrare. Prin vânzare reușeste să-și cumpere materialele pentru următoarele.

“Am fost descoperit de d-na Șerbănescu acum patru ani dintr-o întâmplare”, povestește Iulian. Atunci a fost perioada cea mai intensă de creație. Lucra de ceva timp, dar doar din plăcere. “O rudă de-a mea mi-a spus să vorbesc cu d-na să vină să vadă ce lucrez eu. A venit la mine acasă, a văzut lucrările, i-au plăcut și chiar am fost surprins când am fost chemat să expun la o manifestare de Mucenici, pe 9 martie”…și de atunci participă în fiecare an.

Iulian este tată. Are două fete, cea mică, de 9 ani, fiind atrasă de ceea ce face. ”Vine în atelier când lucrez, dar e prea mică să lucreze cu obiectele ascuțite. Aș vrea să urmeze acest meșteșug dar nu e pentru o fată…este o meserie frumoasă, mai ales când vezi că dintr-o bucată de lemn iese ceva”. Pentru mine o bucată de lemn nu este o simplă bucată, ci însemnă ceva ce pot transforma într-un lucru frumos, de pus pe perete.”

”Cel mai mare susținător al meu este fratele meu…mă încurajează de fiecare dată”, își încheie cu modestie povestea Iulian Buduru, tânărul care a făcut să se audă de Giurgiu și în alte părți de țară și care a fost descoperit și promovat de reprezentanții unei instituții care are această nobilă misiune- de a decoperi și de a scoate la lumină talente ascunse în frumoasa vatră de Vlașca.

Prof. Carmen Mihaela Pețanca

DATINI ȘI OBICEIURI DIN LOCALITATEA GREACA

Multe dintre obiceiurile și datinile existente la Greaca s-au petrecut de-a lungul timpului, astăzi rămânând doar foarte puține.

Numeroasele obiceiuri ale primăverii și verii marchează diferite etape ale vieții rurale tradiționale, în care preocupările de bază sunt agricultura și creșterea animalelor. Ele păstrează, implicând sau nu, manifestări artistice sociale, urme ale vechilor ritualuri de început de an nou, de fertilitate, sau exprimă, într-o formă simbolică, bucuria pentru reînvierea naturii. În trecut aceste obiceiuri cunoșteau o arie mult mai largă de răspândire, așa cum atestă unele informații.

În desfășurarea unor ritualuri de fertilitate, cercetările etnologice deprind reminescențe ale unor mentalități arhaice existente la un popor de agricultori cum erau geto-dacii. Evoluția lumii vegetale era condiționată nu numai de matricea pământeană , ci și de influența solară.

Obiceiurile de primăvară și vară se transformă de multe ori în spectacole și petreceri din care nu lipsesc muzica și jocul. Unele dintre ele însă păstrează anumite melodii cu sens ritual sau ceremonial, ce sunt interpretate în momentele cele mai semnificative.

Colindul de Florii – semnificațiile religioase se împletesc cu cele laice iar astăzi prea puțini sunt cei care le și conștientizează. Dar, mai bine să descriem tradiția care se derulează an de an în comuna noastră în Sâmbăta Floriilor. De fapt, în zilele care preced această dată, copii se organizează în cete și repetă cântecul. În după-amiaza zilei de vineri merg la pârâiele din sudul satului și culeg mlădițe de salcie pe care le taie în așa fel încât să fie puse cu ușurință la ferestrele caselor. Spre deosebire de alte tradiții, în noaptea de vineri spre sâmbătă colindătorii dorm fiecare la casa lui. Sâmbătă dimineața se întâlnesc și, cu mlădițe de salcie în brațe sau în coșuri (coșnițe) merg pe la casele oamenilor pentru a-i colinda. Permisiunea pentru colind este cerută prin vorbele: ”*Primiți Floriile?”*; odată primit acceptul, colindătorii merg la fereastra caselor unde cântă:

”Iată zile-ncălzitoare
După aspre vijelii
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

De la șapte dimineața
Lumea-i gata de Florii
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Pe câmp floare lângă floare
Mieii zburdă pe câmpii,
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Lumea-i toată-n sărbătoare
Ceru-i plin de ciocârlii,
Păcat, zău, de cine moare
Și ferice de cei vii.”

În timpul cântării, colindătorii pun mlădițe la fereastră. Drept plată pentru osteneală primesc ouă proaspete. Bătrânii satului povestesc că, gospodăria care a fost colindată va fi ferită tot anul de relele pământului și ale văzduhului. De fapt, mlădițele de salcie amintesc de primirea Domnului Isus în Ierusalim, iar cântecul este închinat renașterii vieții în fiecare primăvară, triumful deplin al căldurii care ajută natura să renască în ciuda frigului iernii care nu se dă dus. Se pune întrebarea *de ce ouă drept plată?* Putem vorbi aici de înțelepciunea poporului care știe că oul este germenele înnoirii vieții de la începuturi și cât va fi viață pe

această planetă încântătoare, viața care triumfă ajutată de soare și care conduce omul înțelept să cunoască fericirea de a trăi.

Paparuda – se înscrie în complexul ritual apărut în scopul asigurării fertilității pământului, prin invocarea ploii. În obiceiurile agrare, apa are o semnificație majoră și o deosebită pondere, luând în considerație faptul că ploaia constituie o condiție indispensabilă a creșterii plantelor. În concepția populară tradițională, apa, ca element cosmologic, devine substanță magică prin excelență. Sub denumirea de *papalugă,* obiceiul a fost consemnat de Dimitrie Cantemir. Nepropunându-mi să insist asupra detaliilor privind desfășurarea obiceiurilor, menționez că secvența centrală ce răspunde și scopului practicării lui, implică ritul manual și cel oral (stropitul cu apă și cântecul dublat de joc – manifestări ce se desfășoară simultan).

Țăranii îmbracă o fetiță ce nu a împlinit 10 ani cu o cămașă făcută din foi de arbori și alte ierburi; băieți și fete se țin după ea și colindă tot satul jucând și cântând, în timp ce sunt stropiți cu apă de către gospodari.

Uneori, când mai poposea câte o șatră prin aceste locuri, țigăncile tinere se transformau în paparude, umblau din casă în casă cântând și jucând contra unei sume de bani și alimente.

Cântecul paparudei:

Paparudă, rudă,
Ia ieşi de udă
Cu găleata lata
Peste toată gloata.
Să sunăm cheițele,
Să curgă ploițele.
Să dăm cu ulciorul,
Să despicăm cerul
Să curgă ploițele.

Când oi da cu sapa
Să curgă ca apa.
Când oi da cu plugul
Să curgă ca untul.
Untul duduind,
Laptele curgând,
Să crească grăunțele
Ca prăjinele.

Scaloianul – un alt obicei străvechi de invocare a ploii ce se practica de către copii a treia marți după Paști sau pe timp de secetă. Obiceiul se concentrează în jurul unei păpuși de lut (humă, argilă) de o dimensiune până la 50 cm. Pregătit ca pentru înmormântare, Scaloianul este bocit, dus cu un alai asemănător celui funebru și aruncat în apă. Uneori este îngropat lângă fântână, iar alteori în lanul de grâu, după care la un anumit interval de timp este înecat în apă. Faptul de a fi îngropat în lanul de grâu accentuează semnificația agrară a obiceiului Scaloianului.

Ene, Ene, Scaloiene
Deschide portițele
Să curgă ploițele
Să se facă grânele

Un moment important în cadrul sărbătorilor de vară, ce marchează maturizarea recoltei, este *Drăgaica.* În *Descrierea Moldovei,* Dimitrie Cantemir o prezintă ca pe un joc ce se făcea de *Sânziene* (24 iunie). Fetele din sat o alegeau pe cea mai frumoasă și voinică, pe care o numeau *Drăgaică,* o duceau cu alai la câmp, o împodobeau cu o cunună de grâu și-i dădeau *cheile hambarelor.* De la câmp se întorceau cântând și dansând. În Greaca, fetele împleteau în câmp coronițe de flori pe care le aruncau peste casă cântând, sau le puneau la streașina casei. Sensul datinii este augurul, legat de bunăstarea casei și viitorul fericit al fetelor.

Colindul, după cum se știe, este una dintre cele mai reprezentative și mai îndelung șlefuite categorii ale culturii populare românești. Cu toate acestea, în comuna Greaca, colindele se cântă la școală, în timpul orelor de muzică cu prilejul serbărilor școlare de iarnă și la biserica din sat.

În ajunul Crăciunului, copii pleacă la primele ore ale dimineții cu colindul din casă în casă, unde primesc covrigi, nuci, mere și turte făcute de femeile în vârstă din apă, sare, făină și zahăr. În locul colindelor, copii strigă atunci când intră în gospodărie:

Bună dimineața la Moș Ajun
C-a venit și Moș Crăciun.

În perioada Anului Nou, *Plugușorul* reflectă alegoric mitul agrar al fertilității. Există două tipuri de plugușor:

- Plugușorul mic (cântat seara de copii);
- Plugușorul mare (colindat de flăcăi și gospodari în noaptea de Anul Nou)

În prezent, în localitate există varianta plugușorului mic, în care copii folosesc un ceremonial ce constituie momentele aratului, semănatului și seceratului, atmosfera fiind animată de pocnetul bicelor și clinchetul clopoțeilor.

În ziua de Sfântul Vasile, prima zi a Anului Nou, lăutarii satului mergeau cu *Vasilca,* un cap de porc împodobit. Tot în această zi se pleca și cu *Sorcova* și cu *Jienii* – un joc atât de îndrăgit de localnici, dar care, din păcate, astăzi nu se mai practică.

Jienii

Personaje: Jian, Haiduc, Vizdavai, Ofițer, Bujor, Ancuța, Judecătorul, Popa, Snatinela

Jian: *- Bună ziua, măi haiduci!*
- N-a trecut ciocoi pe-aici?

Haiduc: *- N-a trecut, n-a trecut mândre Jiene*
Că dacă trecea, beleaua și-o căpăta.
Astea trei cuțite oțelite
Pentru capul lor erau pregătite
Dacă-i întâlneam, capu-i retezam.

Vizdavai:
- Care-a fost acel nebun
De-a ucis pe-al meu stăpân?
Bujor! Scoate spada lucitoare
Arme bune și pistoale
Să ieșim în drumul mare
Să-i prindem în mână

Să-i jupuim ca pe-o găină!
Dar ce? Ei nu știu că tu ești Bujor
De-al lui Jian frățior,
Cel mai vestit din popor?

Ofițer:
- Eu sunt ofițer cu plată
Nici să ies în drumul mare
Nu mă duc la câmp la sapă.
Nici nu-mi place să fac ogoare
Cum faci tu cu hoții tăi
La boieri și la ciocoi.

Bujor:
- Mie-mi place să jupoi
Pe boieri și pe ciocoi
Să le iau averi și bani
Să dau la copii orfani.
O, Ancuța, draga mea
Mult mi-e dor de-o floricea
Floricică de cicoare
Ce mi-o porți pe buzișoare

Ancuța:
- Ștefănaș, bujoraș,
Na și na, gurița mea
Și sărut-o cât oi vrea
Și de băut nu mai bea
Că e potera colea.

Bujor: *- Las' să fie că nu-mi pasă*
Că am paloșul pe masă
Și puicuța drăgăstoasă.

Cântec:
Sus, sus, sus la munte sus
Sus la munte sus
C-acolo-i Jianul dus,
Sus la munte sus.
Jian bea și chefuiește
Țara plânge și jelește
Sus, sus, sus la munte sus
C-acolo-i Jianul dus,
Sus la munte sus.
Jiene, de unde vii?
De la târg, mă duc la Jii.
Sus, sus, sus la munte sus
C-acolo-i Jianul dus,
Sus la munte sus.
Jiene, ce-ai târguit?
Numai aur și argint.
Sus, sus, sus la munte sus
C-acolo-i Jianul dus,
Sus la munte sus.
Și vreo cinci ocari de plumb
Să duc la copii la crâng
Sus, sus, sus la munte sus
Sus la munte sus.
Căci copiii-s fără minte
Cheltuiesc la gloanțe multe
Sus, sus, sus la munte sus
C-acolo-i Jianul dus,
Sus la munte sus.

Judecătorul:

- Tu, Jianule vestit
Zece ani ai haiducit
Dar eu nu te-am pedepsit
Fiindcă ai fost om cinstit
Dar acum ai înșelat
Toată țara ș-un împărat
D-aia-n lanțuri te-am băgat
Ca p-un mare vinovat.

***Jian**:*

- Dar tu, dacă ești judecător
De ce nu faci lege-n popor?
Cum știi tu prea bine
Că eu am făcut și-am zidit
Cinci mănăstiri și cinci poduri înalte
peste Jii.

Ofițer: *- Deschide ușa, ogare*
Să iasă Jian afară
La lumină și la soare.

Popa: *- Aliluia!, Aliluia!*
Jianu a făcut și a zidit
Cinci mănăstiri și cinci poduri înalte peste Jii.
Aliluia!, Aliluia!

Cântec:

Jianule, soția ta
Nu știu cum ți-a fost mintea
De mititel ai haiducit
Și-acum te-ai nenorocit.
Pe pieptul tău cel decorat
Era aur înșirat.
Aur și mărgăritar
Luat de la boieri mari.
Acum ai lanțuri de oțel
Ce venitează pieptul tău
Căci tu te duci și eu rămâi
Și mă lași cu cinci copii
Peste munți, peste câmpii
Peste dealuri, peste Jii.

Haiduc:

- O, tu, nebuna dracu
Ce te plângi, ce te jelești
Ce, alt Jian nu mai găsești?
Uite, sunt și eu haiduc
Tot viteaz și priceput
Pot să-ți fiu și eu bărbat
Tot pe voie și pe plac.

Fata: *- Cum să nu plâng, să nu jelesc*
Că alt Jian nu mai găsesc.
C-a sosit și Anul Nou.

Cântec:

Anul Nou cu sănătate
A sosit demult, departe – bis
Tra, la, la ... ...
Și-am venit din sfântul soare
Să v-aducem o urare – bis
Tra, la, la ... ...
Și-am venit din sfânta lună
Să v-aducem vestea bună – bis

Tra, la, la … … … … … … …
Și-am venit să vă urăm
Ca la anu' ne însurâm – bis
Tra, la, la … … … … … … …

Bujor:

- Dar tu, santinelă tâmpită
Și la cap nesocotită
Ce stai aici ca un bou?
Dar, ce, tu nu știi
Că eu sunt Bujor
De-al lui Jian frățior
Cel mai vestit neam din popor?

Santinela:

- Am jurat pe 'naltul cer
Și pe bunul Dumnezeu
Cum să-ți dau ție drumul,
Dacă tu nu ești Bujor
De-al lui Jian frățior
Cel mai vestit neam din popor?
De-ar fi tată, de-ar fi mamă
Jianul este pe-a mea seamă.
Las' să fie pedepsit
Că destul a haiducit
Și-acum singur s-a nenorocit.

Cântec:

Foaie verde bob negară
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Pe Jian că mi-l legară
Tra, la, la … … … … … … … - bis
La temniță mi-l băgară
Tra, la, la … … … … … … … - bis
La temnița cu capace
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Unde toți haiducii zace
Tra, la, la … … … … … … … - bis
La temnița cu capac
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Stă cu fața la perete
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Cu gura friptă de sete
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Dându-i o cană cu apă
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Căci cu lacrimi se adapă
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Dându-i o cană cu vin
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Picioarele nu-l mai țin
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Dându-i o cană cu bere
Tra, la, la … … … … … … … - bis
Jiene, la revedere!

În ajunul Bobotezei, fetele necăsătorite țin post negru, cer busuioc preotului pentru a-l pune sub pernă, să-și viseze ursitul.

Azi, în configurația veche a străbunilor au mai rămas că așa cum petreci Anul Nou vei petrece întregul an; curățirea și împodobirea casei și a gospodăriei de Crăciun și Paști, cu podoabe cumpărate și cu nelipsitul Brad de Crăciun (Pom de iarnă), de care bătrânii nu-și mai aduc aminte; în prima zi de Crăciun și de Paști nu se pleacă de acasă.

Întoarcerea în timp în povestiri se oprește și asupra copilăriei. Copiii se duceau cu vitele la păscut, prilej de joacă. Jucau *țurca* cu băsică de porc uscată, își făceau căsuțe din coceni și beau apă din pălării de floarea-soarelui.

Ghiță Floarea, Școala Greaca

Angela Buciu – Croitoru și izvorul pururi neliniștit

Distinsa profesoară, colegă de breaslă și de generație cu subsemnatul, s-a născut aici, la Gostinu, la 10 aprilie 1949, în plină primăvară, dintr-o familie de oameni respectați în satul din lunca Dunării, Nicolae și Constantina Croitoru.

La cei 66 de ani Angela face parte din acea categorie de oameni care, prin sufletul mare, prin dăruire exemplară, cu ochi și mâini de minune, culeg prețuire și respect din partea celor însetați de frumos, printre ei și consăteni cărora ea, Angela (ne) le aparține.

Școala generală o urmează între 1956 – 1964 aici, în Gostinu, având-o dirigintă pe profesoara de excepție, doamna Laura Cimpoeru. Urmează liceul Ion Majorescu Giurgiu unde, ca și în școala generală, se menține între premianți, câștigătoare a mai multor concursuri de literatură, de cultură generală, de creație literară.

Îmi amintesc cu emoție din vacanțele de vară ale acelor ani, ca tineri liceeni ne adunam la biblioteca de la Căminul Cultural unde pregăteam serbări repetând și muzică și teatru și recitări, făceam și sport și drumeții la malul Dunării (la nici un km de sat).

Între anii 1968 și 1972, Angela urmează Facultatea de Litere a Universității București, promovează cu brio examenul de licență. În studenție, în 1971 se căsătorește cu un ardelean pe măsură – Grigore Buciu, coleg de grupă.

Din 1972, profesoara Angela Buciu își începe cariera didactică ca profesoară de română mai întâi la Liceul de Muzică, apoi la Liceul de Coregrafie, la Liceul de Metrologie, toate în capitală. În anul 1980 schimbă profesoratul cu cercetarea în cadrul Bibliotecii Militare Naționale, domeniu în care obține toate gradele. Ca și la catedră și aici se face remarcată ca un profesionalist adevărat dar și ca un iubitor de frumos în poezie, pictură, artă decorativă.

În anul 2007 se pensionează la limită de vârstă, dar cu sufletul tânăr rămâne alături de artă, sorbind din izvorul ce i-a dat împlinirea.

Cât privește soțul, Grigore Buciu, licența ca și soția în 1972, lucrează de la început în armată, trece prin toate gradele militare, pensionându-se ca general de brigadă. Au doi copii: Alina - inițial cadru didactic și apoi psiholog, în București - și Bogdan – licențiat în relații publice, lucrează în domeniu. La rândul lor, copiii i-au bucurat pe bunici cu doi nepoți, pe care Angela și Grig îi cresc cu aceiași dăruire.

Ca iubitoare de frumos, de artă, omul de cultură Angela Buciu a împletit cu har, cu pasiune viața de familie, de soție și mamă, cariera cu creația literară, cu pictura, cu arta decorativă, cu multă răbdare, cu pricepere, cu dăruire.

Iată aici o parte din bogata sa creație literară, traduceri, lucrări de artă decorativă:

- ✓ volumele de poezii *”Imposibila fugă”* și *”Starea de așteptare”* apărute la Editura Societății Scriitorilor Militari, București, 2006 și 2007;
- ✓ este prezentă în două volume de antologie de poezie bilingvă româno-italiană ”Sentiment latin/ Sentimento latino, poeți români, poeți napoletani” apărute la Editura Societății Scriitorilor Militari, București, 2004 (vol. I) și 2009 (vol. II);
- ✓ antologia ”Poezia și înțelepciunea cărți”, Editura Militară, București, 2010;

- ✓ Expoziție de artă decorativă – Comandamentul Trupelor de Grăniceri, 1986;
- ✓ Participări la expoziții colective înainte de anul 1989;
- ✓ Expoziție de artă decorativă – Sala Rondă a Cercului Militar Național, 1992;
- ✓ Expoziție de artă decorativă – Cercul Militar Național, 1993;
- ✓ Expoziție de artă decorativă – Biblioteca Militară Națională, 1994;
- ✓ Expoziție de artă decorativă – Cercul Militar Național, 2010, 2012, 2014 – Galeria Artelor;
- ✓ Expoziția 10 + 10 Plus – Palatul Șuțu – Muzeul de Istorie și Artă al Bucureștiului, 2012.

Se cuvine menționat faptul că anul trecut Muzeul Județean ”Teohari Antonescu” din Giurgiu și Centrul Cultural Local ”Ion Vinea” au găzduit expoziții de artă decorativă cu lucrări deosebite ale doamnei Angela Buciu și care s-au bucurat de aprecieri din partea specialiștilor în domeniu, cât mai ales a iubitorilor de frumos.

O astfel de expoziție a realizat profesoara – artistă cu decorațiuni din material textil, aici în comuna sa natală, chiar în Muzeul Sătesc, atât la Ziua Comunei Gostinu (octombrie 2014), în zilele sărbătorilor de iarnă 2014-2015, la Șezătoarea din martie anul acesta.

Calitățile de excepție ale omului cu suflet de aur, cu mâini nemuritoare i le răsplătesc ai săi din satul copilăriei cu urări de sănătate, tinerețe în inimă și cuget și multe, cât mai multe expoziții cu astfel de comori de artă!

Profesor Victor Enache

“

Doar ia-mă de mână

Mai scrie-mi în suflet
poveşti cu mister;
privirea-ţi adâncă şi tandră,
pe pleoape-mi aşază
şi mângâie blând
un suflet ce încă vibrează.
Mai cânta-mi aşa
cum cântai în trecut
când totul era sărbătoare;
aşterne-ţi sufletul la căpătâi,
să simt cum privirea-ţi
mă arde.
Alungă-mi tristeţea
şi vino-mi în gând,
mai fă o minune şi mâine
şi ia-mă de mână
mă poartă prin lumi
ce astăzi sunt reci şi păgâne...
Mai vino şi astăzi, mai vino şi mâni,
mai vino în fiece seară!
Nu îţi promit că voi face minuni,
doar ia-mă de mână
şi du-mă prin lumi
să simt că iubirea contează!

Te aşteptam

Te aşteptam...
Şi-n gândul meu ţeseam poveşti,
pe care-n nopţile mai reci
le-mbrăţişam
gândind că eşti,
lumina sufletului meu...
Te aşteptam...
visând să vii
să-mi scrii în suflet poezii,
poem de dor la căpătâi,
speranţe, gânduri, împliniri...
Te aşteptam...
Ştiam că vii,
în braţe cu mulţi trandafiri,
cu tandre-mbrăţişări târzii,
melancolii, vise dintâi,
splendoare-n suflet să îmi pui...
Te aşteptam...
Te-aştept să vii,
de-atunci, în fiecare zi...

Vis

M-am visat fluture
şi-n zbor
îţi mangâiam obrazul
tresărind în suflet
câmpii întinse de maci
Soarele scăpăta printre
sălciile adormite
iar inima mea
era
uşoară ca o adiere
de vant.
Strânsese în ea
atâta dragoste, atâta cer…
plus amintirea serilor târzii
de vară
când o chitară cânta
aninată de-un dor…

TU

Te ştiu...
de la începutul
timpului
şi împreună respirăm
acelaşi aer;
aripile noastre
se întregesc mereu
cu-acelaşi cântec...
Te ştiu...
din visele ce ieri
păreau doar umbre
de-ntrebări,
în care îngeri mângâiau
tăcutele dorinţe,
alteori simple gesturi
contopeau gândurile
în miile de stele
ce luau mereu cu ele
al vieţii efemer...
Te ştiu...
din picurii ploii
care mereu îmi dezmiardă
ochii,
pleoapele,
gura,
visele nespuse...
Te ştiu...
eşti bucuria
sufletului meu,
eşti TU...

Definiţia iubirii

Numai iubirea contează
atunci când se nasc
păsări cu aripi de argint
înalțate în văzduh
adulmecând liniştea pământului...
Numai iubirea, pasăre de foc
sălăşluieşte-n inima curată
într-un amestec de cânturi,
amestec de gânduri,
cuvinte sugrumate de emoţia rostirii...
Iubirea?
sentiment renăscând
dorinţa din noi,
minune sculptată-n strigăt de bucurie,
îmbrăţişări de trăiri multicolore...

Muzeul sătesc – instituție indispensabilă comunității

Cu toții am păşit, fie şi de puține ori, într-un muzeu. Dar câți dintre noi am înțeles menirea acestuia într-o lume ce oferă o viață din ce în ce mai superficială? Aș defini și eu muzeul ca pe o instituție aflată în slujba societății, dezvoltării acesteia, deschisă publicului, care achiziționează, conservă și expune mărturii materiale ale oamenilor, ale mediului lor de viață în scopul educației vizitatorilor (destul de eterogeni ca ocupații, vârstă, așteptări).

Atât subsemnatul, cât și primarul localității, viceprimarul și cei care au pus suflet și au făcut cu putință existența aici la Gostinu a unui astfel de muzeu, am înțeles bine că menirea acestuia de a prezenta publicului aspecte din viața comunități locale în complexitatea ei, îl poate face pe vizitator să înțeleagă mai profund lumea cu tainele ei, contribuind la educarea multilaterală a acestuia.

Dovedind străduanie, implicare și voință (numai câteva dintre valorile morale care-l caracterizează), primarul Dumitru Văcaru a fost sufletul proiectului care a pus bazele muzeului în 2011-2012, proiect transfrontalier ECO-TURISM, între două localități rurale, Gostinu (România) și Vetovo (Bulgaria), comunități dunărene. Despre celelalte obiective din respectivul proiect voi reveni cu alt prilej, aici și acum, numai despre muzeu. Acesta se află în incinta Centrului de Documentare și Informare, care, la rândul său a renăscut prin reabilitarea din temelii a localului fostei școli din centrul localității, local tip Spiru Haret, dar care rămăsese fără elevi. Și iată că, printr-o muncă asiduă, în echipă, a renăscut ceva durabil și util, care a cules și va continua să adune prin ani cuvinte frumoase, din suflet, la adresa edilului localității.

Din 2012 încoace, Muzeul freamătă de săteni, de tineri și vârstnici, fie la Ziua Comunei, la Șezătoare, la Sărbătorile de iarnă sau primăvară, la evocarea dascălului Anghel Mareș, eroul și patronul spiritual al școlii, comemorarea scriitorului gostinărean Vasile Rusescu. Am menționat numai câteva sărbători la care Muzeul ne adună la el!

În sala mare a muzeului și-au găsit loc obiecte vechi, mărturii ale îndeletnicirilor sătenilor, multe devenite astăzi amintiri: războiul de rogojini, suceala, războiul de țesut, vârtelnița, furca și fusele pentru tors, auxiliare din practica stupăritului, ale împletiturilor din nuiele și multe altele. Pereții sunt împodobiți cu ștergare de borangic, cu macate, velințe din lână țesute cu modele demne de iscusință, imaginația unor artiști desăvârșiți! Lângă acestea, în sală cât și pe hol sunt piese din costume naționale specifice zonei din sud de Vlașca, cusute în ultimii ani de copii și adulți, membrii ai cercului de cusături-artizanat, cerc condus cu pasiune și migală de Mariana Țîru, o săteancă făcută anume să insufle tinerei generații prețuirea pentru fermecătoarele straie țărănești care i-a înnobilat și i-a nemurit pe gostinăreni.

Alături, o altă sală a muzeului, sala cu sculpturi, intitulată ”Sala Ion Sima” poartă numele artistului popular meșter în sculptură în lemn, cel care a condus ani de-a rândul cercul de sculptură în care au ucenicit generații de tineri. Alături de sculpturi ale ”maestrului” sunt expuse și cele ale lui Irin Laurențiu Călcîi, Daniel Cimpoieru, Nicușor Buducea, ajunși azi elevi în ultimii ani la liceu. Mai acum trei ani Ion Sima a plecat dintre noi la ceruri ca să sculpteze și acolo, printre îngeri!

Într-o altă sală și-au aflat ”lăcaș” multe hârtii îngălbenite de vreme care vorbesc despre începuturile învățământului aici la Gostinu. Reținem doar un lucru: de peste 150 de ani școala din sat a fost, este și sigur va fi slujită de foștii ei elevi, fii ai Gostinului. În anul 1908 s-a ridicat un local tip Spiru Haret, unde acum clădirea modernizată găzduiește muzeul despre care
facem vorbire aici. În 1963 am construit un alt local de școală (numărul mare de copii o impuneau). Se află aici și un studiu ce se vrea monografie a comunei și implicit a școlii pe care autorul, profesorul Victor Enache a slujit-o din 1965 (50 de ani!), dintre care 32 de ani i-a fost director…

Să mai reținem și faptul că muzeul nostru mai primește cu generozitate, ca o casă deschisă la tot ce e frumos și util, variate, interesante expoziții. Din 15 octombrie 2014 și până după sărbătorile de iarnă sunt expuse aici peste 30 de lucrări de artă decorativă ale doamnei Angela Buciu (Croitoru), fiică a satului (născută în 1949), profesoară de limba română, stabilită după licență în București. Respectiva expoziție de artă decorativă a distinsei colege a fost găzduită în septembrie-octombrie 2014 și la Muzeul Județean Giurgiu iar sătenii au rămas fascinați și au apreciat unanim talentul, răbdarea, migala Angelei Buciu, într-un cuvânt pasiunea sa pentru arta decorativă cu motive specifice zonei dunărene. Artista a dăruit muzeului două lucrări care onorează atât pe creatoare cât și pe aceia ce au făcut cu putință ca satul să cunoască și să se minuneze de ceea ce știe și face o fiică a Gostinului, cu grijile familiei, ale ocupației zilnice, care nu a uitat de unde a plecat în adolescență!

Clădirea Centrului de Documentare și Informare include, cu intrare separată și cele două săli ale Bibliotecii locale ”Vasile Rusescu”, iar aici în muzeu te îmbie să intri și în ”sala de conferințe”, cu internet la toate cele peste zece calculatoare. Aici se întrunesc la Ziua Comunei, la 25 octombrie, fiii satului. Dar despre acest emoționant eveniment vom reveni pe larg într-un viitor număr al revistei, mai ale că sunt multe de spus, la superlativ!

”Sala pentru conferințe” a reunit în 2013 și 2014, în grupe de 20-25 de săteni, mai mulți tineri până la 30-35 de ani, în cadrul unui proiect derulat în parteneriat cu INFOGRUP Giurgiu pentru dobândirea de cunoștințe, de abilități e utilizare I.T. Și tot în această sală ca și biblioteca locală găzduiește lunar ședințele Cenaclului literar ”Vasile Rusescu” condus de aproape cinci decenii de profesorul de limba română Victor Enache.

Cu toate punctele tari ale echipei de oameni inimoși, se cuvine să ne asumăm și un minus: se cer de urgență aduse aici (din școală) izvoarele istorice materiale (roci, părți din vase, cioburi, unelte vechi) descoperite în punctul Grindu Bunii, care atestă o vechime considerabilă a localității, chiar dacă multe dintre acestea se află astăzi în zestrea Muzeului Giurgiu.

Și fiindcă vorbirea înțeleaptă precum că ”omul sfințește locul” se potrivește de minune pentru domnul Dumitru Văcaru, primarul comunei, edilul a adus în curtea muzeului o căruță de-a locului cu plug și grapă și a adunat alături de aleea cu băncuțe, mai multe tarabe meșteșugite cu gust, o piață țărănească, ca sătenii – buni gospodari să-și valorifice produsele lor de acasă, de la ouă, lapte, brânzeturi, la miere, legume, cereale, pepeni, împletituri, etc.

În încheiere întărim ideea că muzeul, alături de bibliotecă și școală, ca factori de răspândire a visteriei de cunoștințe de la o epocă la alta, pentru progresul comunității – trebuie

să rămână în timp ca o autoritate vie, dinamică, indispensabilă, solicitată și acceptată de societate. Cu siguranță muzeul reprezintă una dintre valoroasele surse de educație.

Vizitând un muzeu, cu atât mai mult unul sătesc, nu facem decât să ne hrănim din el sufletul, ca dintr-un autentic izvor, de cultură, de încredere în viață.

Stă în putința noastră, a fiecăruia să se întoarcă în satul său, căci românul nu se simte mai bine nicăieri ca acasă la el!

profesor Victor Enache
profesor Diana Nicoleta Enache

Peste un timp…

Peste ani, de-aș reveni pe-același coridor
În școala în care-mi începui apostolatul –
Voi retrăi dragi clipe ce astăzi trec în zbor,
Cu toiagul vremii ca să colind iar satul!

Pe ulițe-n lumina dulce din ferești
Pașii mei mă vor purta pe deal și-n vale:
Cincizeci de ani în școală nu vor părea povești…
E un destin frumos, clădit nu la-ntâmplare!

Mai apoi, poarta pe care o viață am intrat
Va scârțâi, ca și cum omenește ar grăi:
”Domnul profesor ce-l cauți, a plecat
Și-a dat de înțeles că nu va reveni…”

profesor pens. Victor Enache
Cenaclul literar ”Vasile Rusescu” Gostinu

28.09.2014